

TAR KÁROLY

TÓTÁGAS

(Jó Jenő élete)

Groteszk játék két részben

SZEREPLŐK

FÉRFI EGY - JÓ JENŐ
FÉRFI KETTŐ - JOÓ JENŐ
FÉRFI HÁROM - JOOÓ JENŐ
FÉRFI NÉGY - JOOOÓ JENŐ
FÉRFI ÖT - JOOOOÓ JENŐ
FÉRFI HAT - JOOOOOÓ JENŐ
KISLÁNY
VALAKI
NŐ EGY
NŐ KETTŐ
NŐ HÁROM
NŐ NÉGY
BEMONDÓNÓ
EGY HANG
HASONMÁS
PISTIKE HANGJA

Statiszták és a színpalak mögött masírozó katonazenekar

ELSŐ RÉSZ

Amikor a függöny felmegy, hajnali utcát látunk. Az utca bal oldalán fekete, komor épületek, templom, díszes kapu, kockaköves járda perspektivikusan kisebbedik. A jobb oldalon fehér, sablonos tömbházak, építőtelep, szemeteskukák. Az úttesten a színpad előterében és másutt is zöld zebra. Az előtérben villamoskocsi vagy vasúti kocsi keresztezi az utcát, egyik része kormos, piszkos, a másik ezüstösen fehér, tiszta. Az előtér nagyobbik része üres játéktér. A fokozódó fényben kakaskukorékolás, tehénbögés, vécék hangja. Hirtelen kitarul a tömbház egyik ablaka, megjelenik egy borzas fej.)

FÉRFI EGY: *(ásítva, kurjongatva)* Ó, anyám, édes, jó anyám, miért hagytál el engem!...
(Ablakok nyílnak, felerősödnek a reggeli hangok, rádiókból népzene, katonazene és divatos sláger szól, aztán idegesen forgatják a keresőket, amíg egymás után megtalálják a Bemondónő hangját.)

BEMONDÓNŐ: *(felerősített hangon)* Jó reggelt, kedves hallgatóim! A pontos idő hét óra... Esetleg negyednyolc. Újra szép napra ébredtünk. Az időjárás... Van időjárás: Tegnap újabb száz... ezer hektáron vetették vagy törték a kukoricát. A traktorosok egész éjjel... Küldött-ségek érkeztek. Távoztak? Ma hajnalban hármas vagy ötös ikreket szült Bagaméri Oszkár-né született Nagy Jolán. Illetve Bagaméri Oszkár született Nagy Oszkár. Mindnyájan jól érzik magukat? Műsorunkat zenével folytatjuk. Dehogy. Nem folytatjuk, hanem kapcsoljuk Marosfálvát vagy Szépkiskenyereszentlajost. Talán inkább a lóversenypályát! Minden kedves hallgatóknak ló munkát, ló erőt és egészséget kívánunk!

(A színpad mögött nagy robajjal vonul, masírozik a zenekar. Pattogó katonazene szól harsányan. A zsinórpadról fehér műanyag habból készített bábukat engednek le, amelyek a padlótól néhány centiméterre lebegnek úgy, hogy a közöttük járó szereplők könnyen kimozdíthatják, tetszés szerint lökdöshetik, ütköztetik ezeket. Az utca megelevenedik. A katonazenét fokozatosan elnyomja a nagyvárosi utcazaj.)

FÉRFI EGY: *(az előtérben látható zöld zebrán ismerőssel találkozik)* Szervusz.

FÉRFI KETTŐ: Szervusz.

FÉRFI EGY: Hogysmint?

FÉRFI KETTŐ: Hát...

FÉRFI EGY: Ki vele bátran. Meglátod, megkönnyebbülsz.

FÉRFI KETTŐ: *(kézállásban)* Köszönöm, most már elég jól...

FÉRFI EGY: Nocsak! Mondd, nem szédülsz?

FÉRFI KETTŐ: Ezt kérdezhetném én is.

FÉRFI EGY: Tőlem? De hát én jól érzem magam megszokott helyzetemben.

FÉRFI KETTŐ: Nyugodj meg, én is...

FÉRFI EGY: Valóban? Nahát, ez érdekes! Különben te tudod...

FÉRFI KETTŐ: Magam is furcsállom a fordítottságodat.

FÉRFI EGY: Én normális vagyok.

FÉRFI KETTŐ: Nincs benne semmi különös...

FÉRFI EGY: Kissé valószerűtlen.

FÉRFI KETTŐ: Az a lényeges, hogy jól érzem magam!

FÉRFI EGY: Ennek valóban örvendek. Öllelek... Viszlát!

FÉRFI KETTŐ: *(talpra áll)* Viszlát! *(Átmegy a bábuk között, visszajön.)* Tökéletlenebbek vagyunk a méheknél, ők legalább zümmögnek. *(A zebrán megpillantja a gyászruhás Nő Egyet, szerelmesen végignézi, utána bámul. Halk, vágyódást kifejező zenei futam hallatszik.)*

FÉRFI HÁROM: *(a színpad bal oldalán áll, a múltat jelző komor épületek előtt. Messziről köszön Férfi Négynek)* Ó, van szerencsém! Hogy tetszik lenni?

FÉRFI NÉGY: *(öregesen cammog)* Ááá, köszönöm, köszönöm!

FÉRFI HÁROM: Fogadja szíves jókívánságaimat!

FÉRFI NÉGY: Ha meg tetszene engedni...

FÉRFI HÁROM: Kérem, kérem, le vagyok kötelezve!

FÉRFI NÉGY: Bocsásson meg...

FÉRFI HÁROM: Ezer örömmel...

FÉRFI NÉGY: És adja át üdvözlőmet a kedves nejének!

FÉRFI HÁROM: *(átváltozik öntudatos munkássá, recsegve szól a zebrán elébe kerülő Férfi Kettőnek)* Hát hogy vagy, elvtárs? Mit ténferegsz, mint az osztályellenség? Miben sántikálsz?... Hallja? Húzza ki magát, ifjú ember! Menjünk csak előre rendületlenül... Sikerekben gazdag, jó munkát kívánok élettársadnak is. Legyen méltó elvtársnőd az elkövetkező végső harcokban! Na, jó egészséget, elvtársam!

FÉRFI KETTŐ: Egészséget!... *(Elgondolkodva átmegy a zebrán a múltba, onnan visszajön a világos jelenbe. Áll a járdaszélen az autóbuszmegállóban. Időnként meglódit egy-egy bábút, összeütközteti őket.)*

FÉRFI ÖT: *(lihegve jön át a zebrán. Áll a busz megállóban, zsebkendőjével törülközik. Aktatáskájából kérvényeket vesz elő; az egyiket sietve át futja.)* A KÖZLEFELVALL IGAZGATÓSÁGÁNAK. Helyben. Alulírott Joooo Jenő... lakos stb., születtem stb., személyazonossági igazolványom száma stb., azzal a kéréssel fordulok a tisztelt címzetthez, hogy szíveskedjék számomra sürgősen kiutalni, pont, pont, pont, légköbméter per nap mennyiségű levegőt. Kérésem indoklásául felelősségem teljes tudatában kijelentem, hogy élőlény vagyok, és életjelenségeim lényege a sejtekben végbemenő biokémiai folyamatok összerendezettsége. Gerinces és főemlős szülőktől származom... *(Belejavít a szövegbe.)* Magam is főemlős vagyok, és annyira megszoktam már tudóm használatát, hogy nem tudok lemondani a működéséhez szükséges elegendő mennyiségű levegőről. Kérem tehát az igen tisztelt igazgatóságot, hogy számomra percenként nyolcszor, tizenhatszor vagy harminckétszer ötszáz köbcentiméteres légvételt engedélyezni szíveskedjék. Mellékelem a következő okiratokat: születési anyakönyvi bizonyítvány hitelesített másolata; orvosi igazolvány arról, hogy főemlősöktől származom, és magam is emlős vagyok; röntgenkép annak bizonyítására, hogy páros tüdővel rendelkezem, és mind a jobb, mind a bal tüdőm kielégítően funkcionál; saját kezű nyilatkozat, melyből kitűnik, hogy több mint harmincöt, azaz harmincát éve, kisebb megszakításokkal levegővel élek; közjegyzőileg hitelesített nyilatkozat arról, hogy a legvégső esetben sem használok majd az államilag engedélyezett-nél nagyobb kapacitású vastüdőt; adófizetési bizonyítvány; végrendelet, amelyből világo-

san kitűnik, hogy elhalálozásom esetén utolsó leheletemet a Központi Levegőfeldolgozó Vállalatra hagyom; nyilatkozat, amelyben azt is vállalom, hogy a kilehelt szén-dioxidot, nitrogént, nemesgázokat, port stb. rendszeresen és maradéktalanul visszaszolgáltatom a KÖZLEFELVALL-nak; munkaalkalmazásomról bizonyítvány, amelyből kiderül, nemhiába szívom a levegőt, tüdőszűrő vizsga eredménye; négy darab harminchétszer harminchét milliméteres nagyságú fénykép, ujjlenyomat; továbbá meghosszabbított beszámíthatósági bizonyítvány. Kéréssem mielőbbi jóváhagyásának reményében maradok töretlen tisztelettel. Aláírás stb. *(Táskába dobja a kérvényt, betörtet a bábuk közé, kiverekszi magát, idegesen szól Férfi Kettőhöz.)* Tessék mondani, elment már a tizenegyes?

FÉRFI KETTŐ: *(elgondolkodva)* A tizenhármas? Erre nem jár a tizenhármas.

FÉRFI ÖT: Nem?!

FÉRFI KETTŐ: Még sohasem láttam errefelé ilyen jelzésű járművet!

FÉRFI ÖT: Régecske várom. Jött már a tízes, a tizenkettes, a tizenkettes/A jelzésű... De a tizenhármas?

FÉRFI KETTŐ: De hát nem jár erre. A tizenhármas egészen más útvonalon jár.

(Szünet.)

FÉRFI ÖT: *(reménykedve)* Vajon milyen időközönként jár a tizenhármas?

FÉRFI KETTŐ: Gondolom, negyedóránként. Talán húszpercenként? Azt hiszem, mostanában elég rendszertelenül közlekedik.

FÉRFI ÖT: Miért?

FÉRFI KETTŐ: *(felcsattanva)* Miért?! Miért?! Maga hol él?! *(Csönd.)*

FÉRFI ÖT: Akkor hát még várnom kell...

FÉRFI KETTŐ: *(idegesen)* Hova akar eljutni?

FÉRFI ÖT: A végállomásra.

FÉRFI KETTŐ: *(tombolva)* Csakhogy itt nem áll meg a tizenhármas! Egyáltalán nem jár erre!

FÉRFI ÖT: *(naivan)* Merre jár?

FÉRFI KETTŐ: Nem is tudom... Azt sem tudom, van-e egyáltalán ilyen jelzésű busz...

FÉRFI ÖT: *(a megszállottak makacsságával)* Pedig már elég régóta várom!

FÉRFI KETTŐ: Azt ajánlom, ne várjon hiába. Itt nem érdemes...

FÉRFI ÖT: Értem, értem... De valaki innen bentről azt súgja nekem... Szóval folyton azt súgja, hogy még várjak egy kicsit. Hátha mégis befut? Maga hányasra vár?

FÉRFI KETTŐ: A tizenhármast várom. Elég ritkán jár...

FÉRFI ÖT: Amióta itt állok, egyet sem láttam...

FÉRFI KETTŐ: Mióta vár?

FÉRFI ÖT: Húsz éve.

FÉRFI KETTŐ: Húsz éve?

FÉRFI ÖT: Igen. Két évtizede...

FÉRFI KETTŐ: Akkor hát... Úgy érzem, nekem lehet több okom a türelmetlenkedésre.

FÉRFI ÖT: Türelmesnek kell lennünk. Tudja, manapság minden semmiségért olyan könnyen elveszítik a fejüket az emberek...

FÉRFI HAT: *(hátról jön két kőtáblával. Az egyiket NE HÜLYÍTS! a másikon NE BUTÍTS! felirat áll. Átverekszli magát a tömegen, az előtérben feje fölött megforgatja a táblákat)* Idefigyeljete, emberek! Idefigyeljete, emberek! *(Mondja, kiáltja; ordítja. Nem figyelnek rá. Újból próbálkozik, zihálva, sírva, vinnnyogva küszködik, hiába. Forgatja teljes erejéből a táblákat, de nem vesznek tudomást róla. Mérgében összecsapja a kőtáblákat, amelyek darabokra törnek.)* El innen...

(Orgonazene hallatszik.)

EGY HANG: Már megint; fiam. Enedik Mózes!

(Az orgonazene felerősödik. A gyászruhás nő átsétál a zebrán, Férfi Kettő megbámulja. Kavardás a színpadon. A felerősített rádió hangjára mindenki megmerevedik.)

BEMONDÓNŐ: A fokföldi külügyminiszter ma nem vacsorázik. A Felső Gyepürágó Távirati Iroda a hírt egyelőre még nem erősítette meg. *(Mozdulnak a szereplők, ütköztetik a bábukat, majd hirtelen újra megmerevednek.)* Pistike ebéden vett részt. Jelen voltak apukája, anyukája szülői minőségükben és Pistike húga testvéri minőségében. Pistike apukája pohárköszöntőjében többek között a következőket mondotta: „Na, hogy ityeg, a fityeg?” Pistike pohárköszöntőjében kifejezte meglegedését, és közölte óhaját, miszerint kardiális légkörben szívesen elfogyasztana egy csupor kakaót. A tárgyalások késő délután is folytatódtak.

(Kavardás a színpadon.)

Sellőt, Kocsis Mihály fuvaros derését azonnali hatállyal magasabb munkakörbe helyezték, miután tegnap estefelé, sóderszállítás közben, eddig ismeretlen okból kidőlt mellőle Vidám, Kocsis Mihály sárga kancája. Sellő főigavonói beiktatására ma délelőtt került sor, Vidám megnyúztatásáról később intézkednek.

(Kavardás.)

Piroska a holnap reggeli utolsó autóbusszal indul látogatásra nagymamájához a kiserdei tanyára. Mint tudjuk, Piroskát erős szálak kötik vagy fűzik az erdei öreglányhoz, aki csak egy a kislány két nagymamája közül. A látogatás máris nagy érdeklődést váltott ki heted-hétországban és a farkasok között.

(Kavardás, farkasüvöltés, csámcsogás.)

Ma újra összeülnek Földkerekségen Micu Ioan, Little John, Malinkon Ivanovics, Klein Johann, Petit Jean, Poco Juan, Piccolo Giovanni, Mic Ion (volt Stein), Kicsi Jancsi (volt Ricsi), Kis János, Malgranda Johano és sok más kis ember. Összejövetelük célja ez alkalommal is az, hogy ha lehet, ne legyenek szanaszét, hanem együtt, mivelhogy komoly szándékuk szerint mégis elhordják azt a hegyet a zsebkendőjük négy sarkában...

(Kavardás, hisztérikus hangulat.)

FÉRFI HAT: *(bejön valamilyen rendőrruhában, gumibottal. Éles sípszavára kiürül a színpad, a bábuk is eltűnnek. Féknyikorgás, felemelt kézzel megállítja Férfi Kettőt)* Kérem az iratait!

FÉRFI KETTŐ: Tessék?

FÉRFI HAT: Egy kis ellenőrzést végzünk. No, lássuk csak a jobb elsőt? Működik. És a bal index? Na, igen. És a... Ez is megy. Hát a féklámpák? *(A képzeletbeli kocsi háta mögé kerül.)* Rendben. Fizet egy ötvenest!

FÉRFI KETTŐ: De miért?

FÉRFI HAT: Piszkos a számtáblája.

FÉRFI KETTŐ: Tényleg?

FÉRFI HAT: Tényleg. Két pötty van rajta. Tehát piszkos.

FÉRFI KETTŐ: Az nem piszok...

FÉRFI HAT: De piszok!

FÉRFI KETTŐ: De nem!

FÉRFI HAT: De igen! Fizet vagy jegyzőkönyveljük?

FÉRFI KETTŐ: *(mérgelődik)* Fizetek. *(Pénzt ad át.)* De tudja meg, hogy ön egy szemellenzős falusi bivaly!

FÉRFI HAT: *(angyali nyugalommal)* Hatósági közeg sértegetéséért fizet még ötszázat.

FÉRFI KETTŐ: *(idegesen)* Mennyit? Azt a mennydörgős...

FÉRFI HAT: Minden sértéssel tovább nő az összeg.

FÉRFI KETTŐ: Igen?! Hát akkor kérem, szóljon kétezernél! Hogy az a rézfánfüttyülős, keresztszemes csalfa... Vaddisznó!

FÉRFI HAT: Stop! Kétezer.

FÉRFI KETTŐ: Írja meg a jegyzőkönyvet! Legalább jól kitomboltam magam.

FÉRFI HAT: Kedves egészségére!

FÉRFI KETTŐ: Micsoda?! Nahát! Válgék az ön egészségére is. Látom, ön egy joviális alak...

FÉRFI HAT: Ha nem feltétlenül, muszáj, most már ne sértegessen, mert a továbbiak már az ügyészségre tartoznak!

FÉRFI KETTŐ: Ellenkezőleg! Szeretem önt.

FÉRFI HAT: Nem csúfságul?

FÉRFI KETTŐ: Dehogy. Komolyan mondom...

FÉRFI HAT: Tényleg?

FÉRFI KETTŐ: Tényleg.

FÉRFI HAT: Tudja mit? Adjon egy törlőrongyot, eltüntettem azt a két pöttyöt a számtábláról.

FÉRFI KETTŐ: *(nyújtja a zsebkendőjét)* Tessék. De van egy kikötésem!

FÉRFI HAT: Ki vele.

FÉRFI KETTŐ: Szolgálat után igyon meg velem egy sört...

FÉRFI HAT: Na de ilyet? Tudja mit? Jöjjön el hozzánk szüretre!

FÉRFI KETTŐ: Szívesen. Mondja, szeret sakkozni? Majd én megtanítom!

FÉRFI HAT: A feleségem kitűnő pacallevest főz...

FÉRFI KETTŐ: Édesanyám almás pitéjével várjuk...

FÉRFI HAT: Nekem szóljon, ha bajba kerül... Most pedig eltépem a jegyzőkönyvet.

FÉRFI KETTŐ: Hálásan köszönöm. A pöttyök látszanak még a számtáblán?

FÉRFI HAT: Ragyog a számtáblája.

FÉRFI KETTŐ: Akkor talán visszaadhatná azt az ötszázat?

FÉRFI HAT: Természetesen. Tessék. *(Visszaadja a pénzt.)*

FÉRFI KETTŐ: Kösz. És viszlát!

FÉRFI HAT: Erőt, egészséget! És kézcsókom az édesanyjának... *(Kimegy.)*

FÉRFI EGY: *(bejön, a zöld zebrán találkozik Férfi Kettővel)* Szervusz! Szervusz, öregem! Milyen jó, hogy találkoztunk... Rohanunk, rohanunk, és közben elrepül a fiatalságunk. Ó, boldog szép idők! Emlékszel; amikor császárkörtét loptunk a sánta suszter ablak alatti fájáról, és szobájából ki hallatszott a vekker ketyegése? És amikor kimásztunk az ablakon a Frici bácsi földrajzóráján, és leereszkedtünk a villámhárítón, és az öreg utánunk kiáltotta: „Gyere vissza, te kicsi hülye, marha! Még leesel!” Szívből ordított az öreg. És te visszaszóltál. „Nem megyünk, mert unjuk a fizimiskáját!” A szemébe mondtad. Te mindig a szemünkbe mondd az igazságot És akkor az osztály röhögött. És mi mindig röhögtünk, amikor jópofáskodtál. Tudod, hogy szomszédok lettünk? Egyszer majd átmegyek hozzád egy kis beszélgetésre, iszunk valamit... De most megyek, Rohanok, mert várnak...

FÉRFI KETTŐ: *(megfogja Férfi Egy mellén a ruhát)* Idefigyelj, Vöcsök! Nem jössz át hozzánk! Érted!? Nem jössz! Már hetedik éve szomszédok vagyunk, eddig sem jöttél. Mert eszed ágában sincs lealacsonyodni hozzám Ez az igazság. Főnök vagy. Nincs mit tárgyaljunk egymással. Hozzátok ricsajos társaság jár, és az üres üvegeket ládászámra viszi a bejárónő. Én pedig szombatoként sakkfeladványokkal szórakozom tévézés közben. De nincs szükségem a társaságodra. Maradj zabáló, piáló, handabandázó világodban! Különbem sem velem loptad a császárkörtét, hanem valaki mással, aki hozzád hasonlíthat. Üresfejű, ragadós, nyálas és hájas alak lettél. Ha ezek után valamivel vigasztalni szeretnéd magad, tudd meg, hogy egy vagy a sok közül...

(Gyors egymásutánban párok jelennek meg a zöld zebrán. Az ellentétes oldalra igyekvők megmerevednek, amíg a párbeszéd elhangzik, aztán folytatják útjukat, a stafétázást.)

NŐ KETTŐ: Pá, Mancika. Milyen jól néz ki! És mit csinálnak aranyos gyerekei? És a férje még mindig olyan sokat dolgozik? Jaj, annyi a gondom, hogy ki sem látszom belőle. Most festettünk, a nappaliban bútort cseréltünk...

NŐ HÁROM: Hagyja abba, kedves Nagyné! Ugyanis hányingerem van. Mondtam már, hogy a férjem nem főnök, még a lakóbizottságban sincs benne. Ami pedig engem illet, látom a tükörben, hogy hervadok. A gyermekeimről sem mondhatok sok jót. Nem különösen szépek, és nem is okosak. De legalább nem kétszínűek, mint maga, kedves Nagyné! Azt hiszi, nem tudom, hogy mi mindent mondott rólam Vargánénak? Tudom, mert Vargané mindent elmondott! Szóval, kedves Nagyné, maga szerint én egy nyüzött macska vagyok?! No, ne vágjon már olyan szerencsétlen képet, még megsajnálom! Maga... tehen!

FÉRFI HÁROM: *(a járda széléről)* Tisztelettel köszöntelek! Hallom, jól odamondtál a barátunknak a múltkor. Kemény voltál, de igazságos. Mondtam is a feleségemnek: „Nézd ezt a rendes, csendes, gerinces, talpig becsületes embert! Kevés hozzá hasonló szaladgál, küzd, vívódik, kínlódik a mi időnkben! Szeretnék hozzá hasonlítani.”

FÉRFI KETTŐ: *(szelíden, fojtottan)* Hiábavaló próbálkozásod lenne, mert mindenki talpnyalója vagy, mintha egész életedben nyilvánosházi szolgálatra készülnél. De el ne hidd magad, kívánatos nem vagy. Sőt...

FÉRFI NÉGY: *(a szembejövő Nő Négynek kezét csókol, néhány lépést sétál vele, aztán a közönség soraiból rámutat valakire)* Figyeld ezt a kicsi szökét. Azt a szomorú szeműt, mellette azzal a nyurga palival. Mit gondolsz, ki ő? El sem hiszed, az egyik kollégám felesége. Az a nyurga pali pedig a kollégám főnöke. Na, mit szólsz hozzá? Micsoda erkölcsök?!

NŐ NÉGY: Te pedig a kontyos gépírónőhöz járogatsz, és a barátnőmmel is kikezdtél, amikor kiszálláson voltam. Te beszélsz itt erkölcsről! Te hímringyó!

FÉRFI ÖT: *(sétálva jön Férfi Hattal)* Kérlek, üljünk le valahol egy percre. Annyi mondani-valónk van egymásnak!...

FÉRFI HAT: Tévedsz! Mindenki tudja már, hogy besúgó vagy! Nem is tudom, miért nem mondtam eddig ezt a szemedbe. De most mondom. Rongy alak vagy!

(Megbolydul a színpad, leereszkednek a bábuk, a zebrán átmegy a gyászruhás nő, fekete, bő köpenyben. Férfi Kettő szomorúan néz utána.)

KISLÁNY: *(átfurakodik a bábuk tömegén, játékosan viselkedik. Hirtelen megkomolyodva Férfi Kettő elé áll)* Pistike szeretné cibálni a lányok haját!

FÉRFI KETTŐ: *(gondolataiból felriadva)* Micsoda?!

KISLÁNY: Talán még a fiúkét is megcibálná!

FÉRFI KETTŐ: Tényleg?

KISLÁNY: Bizonyára mindenkiét...

FÉRFI KETTŐ: *(idegesen)* Honnan tudod?

KISLÁNY: Látom rajta...

FÉRFI KETTŐ: Hogyan?!

KISLÁNY: Furcsán viselkedik.

FÉRFI KETTŐ: Mit csinál?

KISLÁNY: Mondom, hogy furcsa!

FÉRFI KETTŐ: *(értetlenül áll, kivár)* Na, ne árulkodj!

KISLÁNY: Nem árulkodom.

FÉRFI KETTŐ: Nem?

KISLÁNY: Megbíztak ezzel a munkával.

FÉRFI KETTŐ: Nocsak!

KISLÁNY: A kötelességem teljesítem!

FÉRFI KETTŐ: Tudod mit? Menjél szépen játszani!

KISLÁNY: Jó. De most írjam le, amit Pistiről tudok? Vagy ráér azután is?

(Férfi Kettő elképedve áll, és néz a tömegben eltűnő lány után.)

FÉRFI EGY: *(újságokkal megrakodva beszalad)* E...lőre! El...őre! Elő...re! E... *(Lapot ad Férfi Kettőnek, aki az újságot böngészve kiballag a színpadról.)* Elő... elő...előre! *(A vasúti kocsí lépcsőjére ül, maga elé teszi az újságcsomót.)* Amikor a fejlődés magasabb fokán minden lépésünket törvény szabályozza majd, a helyi lapokban a következőkhöz hasonló tudósításokat olvashatunk. *(Felvesz a földről egy lapot, kitergeti.)* Itt van! „Úrkovács József, negyvenhat éves úrkovácsmester ellen a családi élet zavartalanságát és szilárdságát veszélyeztető több rendbéli merénylet vádjával eljárást indított a helyi törvényszék. Bebizonyosodott, hogy az elmúlt évben Úrkovács József öt kiskorú gyermekét és feleségét egyetlenegyszer sem vitte moziba, múzeumba, cukrászdába, kirándulásra, sétára, sörkertbe, de még a szokásos ünnepi felvonulásokra sem. A vétkes bevallotta, hogy családjában évek óta nem ünnepeltek senkit, a születésnapokat és a névnapokat állítólag akaratlanul elhanyagolta, ajándékokkal senkinek sem kedveskedett, feleségét és gyermekeit még csak nem is verte. Sőt kutyába sem vette őket. Ilyenformán Úrkovácsék családi élete lazult, a közösségi szellem majdhogynem fel bomlott, a gyerekek árulkodtak egymásra, csúnyán beszéltek a szülőkkel, Úrkovácsné titokban keserű könnyeket hullatott. Mentségére a vádlott elmondta, hogy munkahelye lakhelyétől távol van, szabadidejének nagy részét főlemeszi az ingázás. A tanúk, Holdszabó Márton és Úrmészáros Lázár vallomása alapján kitudódott, hogy Úrkovács József munkából jövet, naponta beugrik néhány stampedli pálinkára Mizella Gizella holdközponti bárjába. A vádlott ennek ellenére kijelentette, hogy nem tartja magát bűnösnek, mert sokan mások különféle osztályokat, részlegeket, rétegeket, évfolyamokat, munkacsoportokat, iskolákat, óvodákat, szakosztályokat, de színjátszó csoportokat, olvasóköroket, bélyeggyűjtő klubokat, valamint egyéb, a családnál nagyobb közösségeket züllesztettek szét és szüntettek meg a történelem folyamán, mégis büntetlenül éltek, amíg meg nem haltak. A bíróság átlátott a szítán: Úrkovács József újból megpróbált vádlottból vádlóvá válni, ami nyilván nem sikerült. Elnyerte méltó büntetését: másfél évi otthonüetésre ítélték. Fellebbezését a Legbensőbb Bíróság valószínűleg elutasítja. Mivel Úrkovács József büntetésének teljesítését már lapzártakor megkezdte, családjában életének szilárdságát ezentúl nemhogy fenyegetni fogja, hanem éppen ellenkezőleg, erősíteni lesz kénytelen a garázda családfő.” *(Elmenőben, a lapokat rendezve.)* Ma még távol állunk a fejlettség ilyen magas fokától, de azért ne csüggedjünk. Reménykedésünk nem alaptalan: élünk, és majd meglátjuk! *(Hóna alá csapja az újságköteget, indul kifelé, közben osztogatja a lapokat a vele szembe jövőknek.)*

NŐ KETTŐ: *(az újságot lobogtatva)* Könnyű magának!

FÉRFI KETTŐ: *(legyintve)* Persze, hogy könnyű nekünk...

FÉRFI HÁROM: Könnyű a dolgunk: éppen csak élnünk kell!

NŐ HÁROM: Mondjuk, éljünk közép-európai módon, közép-európai időszámítás szerint. Hát nem mindegy, hol számláljuk perceink?

FÉRFI NÉGY: Élünk, miként szüleink, nagyszüleink, dédszüleink, szép szüleink... *(Hangot váltva.)* Ahogyan a negyvennyolcas honvéd, az Amerikába kitántorgó, az Isonzót megjárt, a Don-kanyart megért, a Szibériát látott... *(Újból hangot váltva.)* Ahogyan az elfelejtett, az ismeretlen, az élehetetlen...

FÉRFI ÖT: Élünk Kis Jánosként, Nagy Jánosként, Kovács Jánosként, Szabó Jánosként...

NŐ NÉGY: *(ugyancsak újsággal)* Kis János kisember volt. Suszterként kereste kenyerét. *(Tanítónősen.)* Ha nem volt mit dolgoznia, lyukas fogát piszkálta, újságot olvasott, politizált. Később munka közben is politizált. Aztán hősi halált halt az első világháborúban. A másodikban is hősi halált halt. Készül a harmadikra...

KISLÁNY: *(táblával, amelyen cirkalmas betűkkel ez áll: AZ ÉLET SZÉP!)* Mindnyájan tökéletes életet élhetünk példaképünk hasonmásaként. Miközben mi is példaképpé válunk. Egyszerű a számítás: példaképert példaképet adunk... Legfennebb itt-ott marad valami utánunk. *(Hirtelen átfordítja a táblát. Leolvashatóvá válik.)*

PÉLDAKÉP-
PÉLDAKÉP
ÉN

NŐ EGY: *(fekete köpenyben, szomorúan)* Nagyokosok szerint a maradék elhanyagolható...

(Megbolydul a színpad. A szereplők és a statiszták körbejárják a táblát tartó Kislányt, aztán átverekszik magukat a bábuk tömegén. Fokozatosan sötét lesz. A stilizált, nyitott kocsira esik a reflektor erősödő fénye, miközben kiürül a színpad. NŐ Egy fellép a vasúti kocsi lépcsőjén, lassan lépegetve végigjárja, és eltűnik benne.)

FÉRFI KETTŐ: *(tétován felkapaszkodik a vasúti kocsiba, lassan minden fülkénél megáll, benéz. Az egyiknél valamivel hosszabban időz, félretolja a fülke ajtaját, belép)* Hova ülünk? *(Választ nem várva lehuppan az egyik ülésre.)* No!

(Mögötte láthatóvá lesz a hasonmása, aki ugyanúgy öltözve, Férfi Kettőhöz hasonló mozdulatokkal belép a fülkébe, és vele szemben foglal helyet. Tükörijáték következik. Hajigazítás, fintorok, bajuszpedrés, szemüvegtörlés stb. Egyszerre felemelkednek az ülésről, és szögletes mozdulatokkal az ablakhoz lépnek, lehúzzák.)

HASONMÁS: *(kivárva)* No!

FÉRFI KETTŐ: Gin illatú a levegő.

HASONMÁS: Valóban gin illatú.

(Mélyen belélegzik a levegőt a robogó vonat ablakából. Fények villódnak, halk zene festi alá a robogást. Sötét árnyként elvonul a hátuk mögött végig a folyóson a kalauz. A zenében szaggatott, diszsonáns hangok jelzik ezt. Férfi Kettő és hasonmása riadtan követi tekintetével a titokzatosságot hordozó árnyékot.)

HASONMÁS: *(igazít ruháján, lakajos biccentéssel kilép a fülkéből, majd rövid terepszemle után visszatér. A továbbiakban végig kimért és feszes gesztusokkal vívják szópárbajukat)* A kalauz egy nő.

FÉRFI KETTŐ: Egy nő? Na és mit mondott?

HASONMÁS: Semmit.

FÉRFI KETTŐ: Semmit?

HASONMÁS: Semmi érdekeset.

FÉRFI KETTŐ: Ön mit kérdezett?

HASONMÁS: Kérem, én megkérdeztem: mitévők legyünk?

FÉRFI KETTŐ: Elmondta, hogy nincs helyjegyünk?

HASONMÁS: Természetesen, uram. Azzal kezdtem. Bevallottam, nincs helyjegyünk.

FÉRFI KETTŐ: Na és ő mit mondott?

HASONMÁS: Azt, kérem, hogy az ilyesmi gyakran elő szokott fordulni.

FÉRFI KETTŐ: Ezt mondta?

HASONMÁS: Ezt, uram!

FÉRFI KETTŐ: Hm... Kétségtelenül igaza lehet a kalauznőnek, nem gondolja?

HASONMÁS: Természetesen, kérem.

FÉRFI KETTŐ: Remélem, szólt arról, hogy önhibánkon kívül... Merthogy minden helyjegy elkelt. Szóval, mert nem jutottunk hozzá...

HASONMÁS: Nyugodjon meg, kérem, pontosan leírtam azokat a körülményeket, amelyek következtében jelenlegi kellemetlen helyzetünk előállt.

FÉRFI KETTŐ: Biztosítom önt, teljesen nyugodt vagyok.

HASONMÁS: Uram, távol áll tőlem, hogy kételkedjem jó idegállapotában.

FÉRFI KETTŐ: Ezt jólesik hallanom.

HASONMÁS: Tehát akkor minden rendben?

FÉRFI KETTŐ: Igen.

HASONMÁS: Igen?

FÉRFI KETTŐ: Illetőleg nem. Dehogyan... Meg kellett volna említene a kalauznőnek, hogy mi szívesen átmennénk az étkezőkocsiba, amennyiben helyjegy nélkül itt tovább nem tartózkodhatunk.

HASONMÁS: Természetesen ezt is megemlítettem.

FÉRFI KETTŐ: Nagyszerű, uram. Nagyszerű. Ön belelát a gondolataimba. Mondja csak, erre ő mit mondott?

HASONMÁS: Semmit.

FÉRFI KETTŐ: Semmit?

HASONMÁS: Igen. Vagyis azt, hogy természetesen átmehetünk.

FÉRFI KETTŐ: Jó, jó, de mi lesz a csomagjainkkal?

HASONMÁS: Mi legyen, uram?

FÉRFI KETTŐ: De hát nem említette, hogy mi legyen a csomagjainkkal?!

HASONMÁS: Kicsoda, uram?

FÉRFI KETTŐ: Hát... a kalauznő!

HASONMÁS: A kalauznő? Hová gondol, uram? A kalauznő nem mondott semmit.

FÉRFI KETTŐ: Kétségbeejtő. De hát megkérdezte, itt hagyhatjuk?

HASONMÁS: Ugyan már, uram, ne tartson gyerekeknek. Persze hogy megkérdeztem!

FÉRFI KETTŐ: Na és mit válaszolt?

HASONMÁS: Azt, hogy itt hagyhatjuk, valamelyik kupéban.

FÉRFI KETTŐ: Biztos, hogy ezt válaszolta?

HASONMÁS: Remélem, ön nem kételkedik bennem?

FÉRFI KETTŐ: Bocsásson meg, kérem, nem volt szándékomban önt megsérteni.

HASONMÁS: Nem sértődtem meg uram. Nem szokásom.

FÉRFI KETTŐ: Remek. Ön nagyon tetszik nekem...

HASONMÁS: Iksz.

FÉRFI KETTŐ: Persze. Tehát ön nagyon tetszik nekem, Iksz úr, Mondja, Iksz úr, de arra kérem, lehetőleg őszintén válaszoljon...

HASONMÁS: Kérem, nem értem, miért kételkedik ön bennem?!

FÉRFI KETTŐ: Ugyan már, dehogyis kételkedem önben, kedves uram. Egy pillanatra sem engedhetem meg magamnak ezt a hibát. Csupán arra szeretném megkérni, hogy alaposan meggondolt választ adjon a következő kérdésekre.

HASONMÁS: Állok rendelkezésére.

FÉRFI KETTŐ: Ipszilon.

HASONMÁS: Igen, igen, Ipszilon úr. Tehát állok rendelkezésére.

FÉRFI KETTŐ: Szóval... Hogy is mondjam? Ön, kedves Iksz úr, itt hagyná-e ebben az utazófülkében a poggyászatát? Ön nyugodtan vacsorázna odaát az étkezőkocsiban?

HASONMÁS: Uram, kérdése megfogalmazásából következtetve, ön tagadást vár tőlem?

FÉRFI KETTŐ: Igen.

HASONMÁS: Rendben van. Akkor hát legyen.

FÉRFI KETTŐ: Tehát nem?

HASONMÁS: Nem. Remélem, ön tisztában van a következményekkel.

FÉRFI KETTŐ: Természetesen; uram.

HASONMÁS: Rendben van. Akkor hát menjünk!

FÉRFI KETTŐ: Természetesen, nem maradhatunk itt tovább.

HASONMÁS: Nem maradhatunk.

FÉRFI KETTŐ: Apropos. Szólt ön erről a nőnek?

HASONMÁS: Egy szót sem, uram.

FÉRFI KETTŐ: Nagyon helyes, határozottan helyes. Hát akkor menjünk, kedves Iksz úr!

HASONMÁS: Induljunk, uram!

FÉRFI KETTŐ: ...Tudja mit, menjen előre, uram. Én inkább maradnék.

HASONMÁS: De hát kedves Ipszilon úr, miért? Mi történt?

FÉRFI KETTŐ: Semmi uram. Abszolúte semmi.

HASONMÁS: Akkor hát, hogy gondolja?... Miként mehetnék egyedül? Ön nélkül sehova sem mehetek, kedves... Bocsásson meg...

FÉRFI KETTŐ: Ipszilon a nevem, uram!

HASONMÁS: Igen, persze, Ipszilon. Hát, kedves uram, szeretném önt megkérni valamire.

FÉRFI KETTŐ: Tessék, uram. Kérjen egészen nyugodtan. Állok rendelkezésére!

HASONMÁS: Úgy gondolom, kérésem nagyon is természetes.

FÉRFI KETTŐ: Ki vele, uram!

HASONMÁS: Kérem, engedje meg, hogy továbbra is önnel maradjak.

FÉRFI KETTŐ: Uram, kérése örömmel tölt el. Mi sem természetesebb, együtt fogunk maradni.

HASONMÁS: Hát lehet?...

FÉRFI KETTŐ: Azt hiszem, nincs akadálya...

HASONMÁS: Hát akkor...

FÉRFI KETTŐ: Kifogástalanul érzem magam, kedves Iksz úr!

HASONMÁS: Én is, kedves Ipszilon úr! Valóban kifogástalanul érezhetjük magunkat.

FÉRFI KETTŐ: No, ez rendben van. *(Feláll, az ablakhoz lép.)*

(Közben társa eltűnik a háta mögött. Nyugodt léptekkel leszáll a vonatról, lassan átmegy a színpadon. Közben a gyászruhás Nő Egy rendre kikapcsolja a villanyt az utazófülkékben. A vonatkattogás hirtelen felerősödik, majd szabálytalan kihagyásokkal fokozatosan halkul. Az utcát ellepik a bábuk, amelyek között nyugtalan emberek sürgölődnek. Rendre, Férfi Kettő kérdéseire, felbukkannak a tömegeből, és sorba állnak a buszmegállóban.)

(Újságot olvas a buszmegállóban, időnként felnéz, szól valakihez a tömegben.)

Mit gondol, kié a levegő?

FÉRFI EGY: Az egyik föld alatti titkos szervezeté...

NŐ KETTŐ: A nagyhatalmaké!

FÉRFI HÁROM: A magasságos atyaúristené!

FÉRFI KETTŐ: Kötött-e már életbiztosítást? Olcsónak vagy túlfizetettnek találja a saját életét? Mennyiért adná oda az életét? Utolsó ára? *(Nem kap választ. Az emberek elfordulnak tőle.)* Mennyiért vásárolna örök életet? Fél királyságért? Tartós eszméi közül azért, amelyben legalább három évtizede hisz? A fél lábát odaadná érte? *(A szereplők a bábuk mögé húzódnak.)* Mit gondol, mi a lélek mértékegysége? *(Csend.)*

(A háta mögött sorakozókhöz fordul.) Mi jut az eszébe két, azaz kettő négyzetméter földterületről?

FÉRFI EGY: Petrezselyemágyás.

NŐ KETTŐ: Sírhely.

FÉRFI HÁROM: Jövő.

FÉRFI KETTŐ: *(a közben újra előmerészkedő emberekhez)* Mitől fél leginkább?

NŐ HÁROM: A kutyaharapástól.

FÉRFI NÉGY: Az ejtőernyős ugrástól.

FÉRFI ÖT: A történelem kerekétől...

NŐ EGY: Ép fogaim kihúzásától.

FÉRFI HAT: Mérgesgáz-hiányos időszakban a gázkamrától.

FÉRFI KETTŐ: *(elsétál a sor mellett, visszanéz az utolsóóra)* Mit szeretne mindenáron tudni?

FÉRFI HAT: Miért véges az élet?

NŐ NÉGY: Mikor jön már a busz?

FÉRFI ÖT: Ki nyeri kétezerben a megyei focibajnokságot.

NŐ HÁROM: A tordai pogácsa receptjét.

(Megbolydul a színpad, a szereplők megrohanják a kocsit, fürtökben lógnak rajta.)

FÉRFI KETTŐ: *(a gyurakodó tömeghez)* Kit szeretne igazán megbüntetni?

NŐ KETTŐ: *(a tömegből, dühösen)* A pákosztos macskát!

FÉRFI NÉGY: *(gyűlölettel)* A harmadik világháború főszervezőjét!

NŐ NÉGY: *(falusiasan)* Hűtlen szeretőmet!

FÉRFI HÁROM: *(káromkodva)* Az Istent!

(Elmegy a busz. A lemaradottak körbeveszik Férfi Kettőt, tanakodnak.)

FÉRFI KETTŐ: Érdemes-e nyitott szemmel koromsötétben rohanni?! *(A csapzott, lihegő emberek kiszolgáltatottan állnak. Lassan összeszedik magukat. Egyre gyorsabban válaszolnak a kérdésekre.)* Ha válogathatna a kínszenvedésekben, mit vállalna a legszívesebben?

FÉRFI EGY: Hátamból szíjat hasítsanak!

NŐ KETTŐ: Hatórás gyűlést!

FÉRFI HÁROM: Tiltsák meg, hogy gondolkozzam!

FÉRFI KETTŐ: Biztos abban, hogy egyszer majd megértik egymást az emberek?

NŐ HÁROM: Egészen biztos...

FÉRFI NÉGY: Nem egészen biztos.

FÉRFI HÁROM: Rendőrbiztos.

FÉRFI KETTŐ: Barátai közül kit részesítene előnyben?

NŐ NÉGY: Aki tudja, hogy meg fog halni.

FÉRFI NÉGY: Aki nem akarja tudni, hogy meg fog halni.

FÉRFI ÖT: Akinek már minden mindegy.

FÉRFI KETTŐ: Mit kérdezne még önmagától?

FÉRFI HAT: Szeretem a hajnalt délben?

NŐ NÉGY: Hány még a harminckettő?

FÉRFI HÁROM: A melle kék?

(Körbeveszik Férfi Kettőt, várnak tőle valamit.)

FÉRFI KETTŐ: Megmondanád végre igazából, hogy vagy?

(Katonazenekar vonul a színpalak mögött, kihívóan rikoltozik egy kürt, a nagydob agysértően hangos.)

FÉRFI EGY: *(spárgán nemezpapucsot húz maga után. Előrejön, a közönséghez szólva suttogást mímelve ordít)* Van egy félcipőforma hegedűm. Varrott, rámás, fekete lakkcipő, rajta apró lyukakból kialakított cikornyás rajzú díszítés. Az orra lapos és egyenes. Innen indulnak ki a húrok, melyeket a cipő talpába mélyített rézcsavarokkal lehet megfeszíteni, amikor hangolni kell a hegedűt. Hegedűm héthúros. A húrokat megkettőzi a kitűnő lakko-

zott bőrből kialakított tükör, amely átlagos lábfejhosszúságú. A hegedűláb nem a cipőben van, hanem a csat szerves része, különben csupán dísz. Mivel hegedűm inkább cúgos cipő, hegedűkulcsot nem szükséges hozzá használnom. Megelégszem a cipő hegedű voltával, ugyanis járni benne nem lehet, mert egyik lábamat sem tudom bele dugni ebbe a cipőbe, megakadályoznak ebben a magas hangolású húrok, Ha jól begyantázott vonómat végigtáncoltatom a húrokon, tudom, nagy sikerem volna. De hát annyira félttem a hangszerem, hogy állandóan csattal zárható nemezipapucsban tartom. *(Hátratekint a nemezipapucsra.)* De minden eshetőségre számítva este kikészíték mellé egy térdig érő, piros cipőkanalat...

(Hangját elnyomja a katonazenekar vonulása. A színpalak mögött vonulnak, miközben hangolnak, kihívóan rikoltozik a kürt, és keményen munkálkodik a nagydobos. Lassan kiürül a színpad. Félhomály. Szellentésekhez és fékcsikorgatásokhoz hasonló zajok közepette éles fény gyűl a trolibusz belsejében.)

FÉRFI KETTŐ: *(leszáll a trolibuszról, indul a zebra felé. A túloldalon feltűnik a gyászköpenyes nő. Felerősödik a vágyódást kifejező zene.)* Legyen a feleségem...

NŐ EGY: *(hirtelen leveti gyászköpenyét, a földön húzza, később a karjára kapja. A nő amennyire csak lehet, meztelen.)* A nevem Rózsi...

FÉRFI KETTŐ: Szép vagy, mint a hold, tiszta, mint a nap, úgy látszol, mint a hajnal. A te szemeid galambok a te fátyolod mögött, a te hajad hasonló a kecskék nyájához, a te fogaid hasonlóak a megnyírt juhok nyájához, melyek fürdőből jönnek és mind kettősöket ellenek. Mint karmazsin cérna a te ajkaid, liliomok, melyekről csepegő mirha foly. Beszéded kedves, és mint pomagránátnak darabja, olyan a te vakszemed a te fátyolod alatt. A te két emlőd olyan, mint két vadkecske, egy zergének kettős fia, melyek a liliomok közt legelnek. Szerelmeid jobbak a bornál, méz és tej van a te nyelved alatt, ínyed édességek. Olyan vagy, mint a berekesztett kert, a belefoglaltatott forrás, a bepecsételt kútfej. Orcád hasonlatos a drága füvek táblájához, kezeid aranyhengerek topázba foglaltatva, tested elefántcsontból való mű, zafirokkal megrakva, márványoszlopokkal tiszta aranytalpakra fundálva. Mindeztől fogva kívánatos vagy...

NŐ EGY: *(mosolyogva, nyeglén)* Te is jó vagy nálam.

(Egymásba karolnak, és lassan indulnak a színpad mélye felé. Hirtelen éles fény. Megtelik a színpad emberekkel, hangoskodó lakodalmi hangulat. A színpalak mögött együttérzőn működik a katonazenekar. A tömeg elnyeli a fiatal párt. A ricsaj csúcspontján kimerevedik a kép.)

Gyors függöny

MÁSODIK RÉSZ

(A színpad előtere mögött függöny, amelyen ipari táj rajza látható. Munkások, munkásnők jönnek csoportosan, beszélgetnek, vitatkoznak, nevetnek. Kora reggel, félhomály.)

FÉRFI EGY: *(kilép egy csoportból, néhány percre magára marad. Vallomásos hangulatban próbál számot adni életéről)* Anyám világot teremtett körém, nekem adta érzékenységének felét. Ráadásul pedig az előttem álló egész életet. Egy darabig fogalmam se volt, mit kezdjek velük. Végül: mit tehettem, besoroltam ismertetőjegyeim közé. Élek. És nyilvánvaló, hogy ebbe fogok egyszer majd, talán szépen, belehalni... Aztán egy hamuszínű napon, amikor éppen időmilliomosnak hittem magam, elővettem érzékenységemet, hogy kihegyezzem, és levelet írjak vele. Sikerülhetett a dolog, valamiféle titok lüktetett szövegemben. Ha akkor valamivel jobban odafigyelek, feltalálom a kvarcórát! Nem küldtem el a levelet. Már nem is tudom, kinek írtam. Talán az egyik macskaszemű lánynak? Talán... Azóta is, a befejezetlenség a legfőbb jellemvonásom. Befejezetlen gondolatokat szülök. Többször is belekezdtem egy mindent elsőprő felháborodásba, amitől megtisztul az élet, kivirul az igazság, a becsstelenség elsápad, a szemfényvesztő hazugság múzeumba kerül. Egyszer már majdnem ellene szavaztam egy nyilvánvaló marhaságnak. Végül ez a munkám is befejezetlenül maradt. De majd folytatom... Belekezdtem már egy mindenkit felrázó ordításba, a világ megváltásába és egy kiadós pofba, amit örökké piszkálódó áskálódó munkatársamnak szánok. Hozzákezdtem a tőlem telhető legnagyobb megvetéshez, amit a körülöttünk settenkedő besúgók már rég megérdemeltek. Némileg előkészültem a szokimondásra. Ez is beindul egyszer... Egyszer majd pontot teszek leveleim végére. Írásaimat, beadványaimat, kérvényeimet, jelentéseimet, leleplezéseimet, fellebbezéseimet befejezem. Visszafelé tekintve is előre megyek, sokdioptriás szemüvegesen és tapasztalataim látcsövén át figyelem majd sokfelé szerteágazó útjainkat. Egy, csak egy az igazi út! Persze, hogy azt választom. És amikor megkérdi tőlem valaki, hány óra, nem a kvarcórámra, nem a délibábos tornyokra, hanem a szívetekbe nézek... *(Csatlakozik az egyik csoporthoz, kimegy velük a színpadról.)*

(Mind bejönnek a szereplők, munkapadot, gépeket tolvá maguk előtt. Munkaruhában vannak, nekigyürkőznek, cigarettáznak, kávéznak.)

FÉRFI KETTŐ: *(civilben, aktatáskával)* Egészséget! *(Sorban kezet fog az egyik munkapadnál dolgozókkal.)* Velem az a helyzet, hogy érettségi után nyilvántartóként dolgoztam vagy két hónapig ebben a gyárban. Aztán apám közbenjárására kiemelték a helyi laphoz, ahonnan éppen most rúgtak ki, mert nem bírtam tétlenül nézni a sok konyakosüveget. Mesterséget szeretnék tanulni. Ha lehet...

FÉRFI HÁROM: Jár így az iparos. Ha reám hallgat, azt csinál, amit akar. *(Röhög. Férfi Kettő konyakosüveget vesz elő a táskájából, csavarhúzóval benyomja a dugót, belekóstol, és nyújtja a csoportvezetőnek.)*

FÉRFI NÉGY: *(elveszi üveget, zsebéből újságot húz elő, dugót csavar egyik részéből, bedugaszolja, és munkaköpenye zsebébe teszi az üveget)* Tilos a munkahelyre italt behozni! Ajánlom, hogy a gyár belső rendjét biztosító fegyelmi, valamint a munkavédelmi szabályokat máskor figyelmesebben olvassa, és annak minden pontját legjobb belátása szerint alkalmazza a gyakorlatban annak érdekében, hogy a fegyelem nehogy megbomoljék, a szervezés ne dőcögjön, a munka ne lankadjon, a termelésben pedig újabb sikereket érjen el csoportja,

jó hírnevünket öregbítve. Most pedig lásson munkához! *(Vigyázzba áll, keze akaratlanul is tisztelgésre indul, aztán hirtelen meggondolja magát, hátraarccal távozik.)*

FÉRFI ÖT: Seggfej! Hát éppen vele kellett kezdened!

FÉRFI HAT: Az fix!

FÉRFI HÁROM: Sekk... fej! Ez lesz a neved!

FÉRFI KETTŐ: Két g-vel ... Ámbár ez a szó a tanácsadó szótárból hiányzik, de azért nem árt helyesen kiejteni és leírni. Tehát nem egy g-vel, mint Ignác, és nem k-val, mint Fiksz kolléga mondta, hanem két g-vel... úgy, mint két kis üveg cognac... *(Táskájából másik üveg konyakot emel ki, csavarhúzóval benyomja dugóját, és vigyorogva nyújtja a közelében szöszmötölő munkásnak.)*

FÉRFI HÁROM: Végezzetek vele gyorsan! Akármikor visszajöhet a főnök... A munkahely nem kocsma...

FÉRFI ÖT: Persze, hogy nem kocsma, hogy állandóan itt ücsörögjünk...

FÉRFI HÁROM: Na, nyomás!

FÉRFI EGY: Gyere velem, nekiugrunk, és délig összehozunk egy kenyérdagasztógépet...

(Az üveg gyorsan körbejár.)

NŐ KETTŐ: *(festőnő, festékes ruhában, a férfiakkal kacérkodva énekl)* Hej, halászkok, halászkok... Kiszakadt a gatyátok...

(Végigvonul a színpadon, néhány munkás követi a színpad mögé, ahonnan nagy pofon csattanása hallatszik. A menekülők nyomában egy munkásnő, veder vízzel lehűti őket. Mozgalmassá válik a színpad, dolgoznak az emberek, a világítás erősödik, forró nyári hőség van, a szereplők izzadnak, vetkőznek.)

FÉRFI HÁROM: *(hidegvágóval dolgozó munkatársához)* Mit faragsz, Facsiga?!

FÉRFI EGY: Nem faraghatok mást csak a saját fájdalmamat...

FÉRFI HÁROM: *(bambán néz, nem érti a szöveget)* Hagyd a francba a simogatást, kigittelik a festők. A fájdalmadat ne fitogtasd. Nősülj inkább! Különben sosem lesz belőled komplett ember. Elpocskolod az egész nyarat...

FÉRFI HAT: Az fix!

FÉRFI EGY: Sose búsuljatok ti azért. Lesz valahogy...

FÉRFI HÁROM: Rád uszítom a nőket...

FÉRFI NÉGY: *(közelebb lép a beszélgetőkhöz)* Amennyi eszed van, előbb még ki is próbálnád őket?

FÉRFI HAT: Mivel, te?!

FÉRFI ÖT: Mivel? Háháhu! Mivel, hogy erre mindig lenne ideje a kis lötyögősnek. Litty-lötty, lötyögés. Ennyiből áll ez az egész ember. Ha ezen kívül néha előjön még valami, azt le kell adnia az asszonynak. Beszélnek a szomszédok, hogy Lötyit, amikor hazatér, dekára pontosan leméri az asszony. Hiány esetén ráver a fakanállal... Háháhu! Szegény Lötyi, dehogyan próbálgatja ő a nőket! Szerintem az ő nyara is odavan...

FÉRFI KETTŐ: Nem hiszem én ezeket a meséket a nyárral. Ez a nyár is pont olyan, mint a többi. Viszont a képzeletünk szépecskén működik. Még csak az hiányzik, hogy akár a tévében az időjárást, térképekkel és ügyes kis rajzokkal előre jelezzék fantáziánk alakulását. „Kedves nézőink! A dagasztógép-szerelők munkalátogatása után emelkedő tendenciát mutat a képzelet. A mindenhol betörő csinos nők, a hűtött sör és a kényes kérdések hatására országszerte szellemi élénkülés várható. Itt-ott ködösítés, elszórva röhejfelhők és némi kifecamított hajnalhasadás meg miegymás...” Ki hiszi el nektek, hogy az élet ilyen egyszerű?

FÉRFI HAT: Ne legyen Fix Öcsi a nevem, ha ez nem pont így van! Mert csakugyan hozhatott volna többet nekünk ez a nyár...

FÉRFI EGY: Ez a nyár... Ez a nyár! Mást nem tudtok?! Ez a nyár is elment, akár a többi: Van, aki elhülyéskedte. Mások elkomolykodták. A lényeg az, hogy vége. Nincs több... És nem jön vissza már...

FÉRFI HAT: Fix tangó!

FÉRFI HÁROM: És akkor mi van? Hányan találjátok ma fel a spanyolviaszt?

FÉRFI KETTŐ: Akkor az van, kedves uraim, hogy öregebbek vagyunk egy egész nyárral... Többen és többek is.

FÉRFI NÉGY: Ne hülyéskedj! Hogy lennének öregebbek, hiszen a nyár kimondottan fiatalít!

FÉRFI HÁROM: Lelkesít, feldob, kijavít, erőt ad...

FÉRFI ÖT: És leéget... Háháhu: Nézzétek meg Löttyit. Olyan, mint egy piroskás törtető galóca... Biztosan ilyen állat is van.

FÉRFI HAT: Rengeteg mindenféle állat van. Ez biztos!

FÉRFI EGY: Megható! Mondhatom igazán megható!... Mindjárt összevizelem magam, annyira mulatságos. És itt fog kijönni a szememen.

FÉRFI ÖT: Mi van, öregem! Neked már arra sem jó a fityegőd? Háháhu! Siratódalt is kapsz. Énekeljük el, kedves testvéreim; a Löttyi dicsőítésére az *Ott fogsz majd sírni, ahol senki se lát* dallamára, az *Ott fogsz majd sírni, ahol mindenki lát* című dalt. Háháhu! Háháhu! És mit szólnál ahhoz, ha időnként a szemgolyódat szorítanánk a zacskóban lévő helyett? Háháhu! Megérdemelnéd, hogy egyszerre mind a négyet megszorítsák, amikor hülyeségeket mondasz!

FÉRFI EGY: Szünet!

Az egyik munkás kézzel írt feliratos táblát emel a magasba, amelyen ez áll:

ÉLJEN MINDEN FORRÓ NYÁR!

FÉRFI NÉGY: *(Munkaköpenyben. Elveszi a táblát és a sarokba dobja)* Itt nem lehet állandóan hülyéskedni. Itt dolgozni kell! *(Csend. Mindenki háttal fordul a közönségnek és szöszmötöl.)*

FÉRFI EGY: Ebédszünet! *(Miközben a szereplők kivonulnak, Férfi Egy és Férfi Kettő felülnek az egyik munkaasztalra, zsíros kenyeret esznek hagymával.)* Még hogy odalett a nyarunk... Itt az ősz a nyakunkon. Minden nyár után ősz jön. Tisztafej?

FÉRFI KETTŐ: Igen, Facsiga. Még egyszer sem történt meg, hogy nyárra nyár következzen. De azért így is lesz még néhány szép napunk... Ugye tata?

FÉRFI EGY: Lesz, lesz. De egy sem lesz olyan, mint amilyen ez volt... Mert ez a nyár... ez a nyár... szép volt.

FÉRFI KETTŐ: Szép. Tényleg szép volt, Facsiga. De jöhet ennél jobb is.

FÉRFI EGY: Jöhet, mind jöhet, ha a fiatalság nem jön vissza már...

FÉRFI KETTŐ: Nagypám azt mondta: „Fiam, előre nézz! A többivel ne törődj!”

FÉRFI EGY: Figyeld, Tisztafej, ahogy távolodunk a gyerekkortól, úgy komolyodunk és csendesedünk. És egyre hidegebbek ezek a forrónak nevezett évszakok...

FÉRFI KETTŐ: Csakugyan... Ezek a mostani nyarak a sokévi átlagnál hűvösebbek.

FÉRFI EGY: Apránként kimegy belőlünk a melegség. Ennyi lenne az élet?

FÉRFI KETTŐ: Nem hiszem, Facsiga. Én másként érzem.

FÉRFI EGY: Mit érzel, Tisztafej?

FÉRFI KETTŐ: Hát csak azt, hogy egyszer a forró, máskor a hideg esik jól: a hideg sör, a forró kávé. Még a gyors változtatásoknak is értelme van. Gondolj az anyád receptjére. Két mosdótáljára. Egyikben jéghideg a víz, másikban buzog. Hol az egyikbe, hol a másikba kell belemártogatnunk a lábunkat a reumás fájdalom elűzése végett...

FÉRFI EGY: Pedig szerintem jó volna az örökös nyár.

FÉRFI KETTŐ: Menj Afrikába. Szerelhetsz ügyes kis petróleumvezetékeket...

FÉRFI EGY: Most nem olyan nyárra gondolok, hanem ami bennünk van.

FÉRFI KETTŐ: Bennünk, ha úgy akarjuk, duruzsolhat időnként egy kis kályha.

FÉRFI EGY: Mivel tápláljuk, Tisztafej?

FÉRFI KETTŐ: A tulajdon lelkünkkel.

FÉRFI EGY: De önmagunkért nem éghetünk!

FÉRFI KETTŐ: Persze, kellene valami...

FÉRFI EGY: Ez az, Tisztafej! Kellene néhány szép gondolat. Valami megfoghatatlan, fölöttünk álló...

FÉRFI KETTŐ: Azért az sem árt, ha olykor megtapogatható, ugye, Facsiga?

FÉRFI EGY: Ilyen is volt már ezen a nyáron. De nem sikerült. Megunja az ember az örökös keresgélést...

FÉRFI KETTŐ: Különösen, ha örökké hiányzik belőle valami...

FÉRFI EGY: Ezt mondom én is, Tisztafej!

FÉRFI KETTŐ: Majd hoz az idő mást. Másokat. Jobbat is.

FÉRFI EGY: Nem hiszek az időben.

FÉRFI KETTŐ: Miben hiszel?

FÉRFI EGY: Miben higgyek?

FÉRFI KETTŐ: Csak kell akarnod valamit...

FÉRFI EGY: Magunkban hinnék a legszívesebben.

FÉRFI KETTŐ: Magadban?

FÉRFI EGY: Kettőnkben.

FÉRFI KETTŐ: Ez érhető, hiszen barátok vagyunk. *(Csend.)*

FÉRFI EGY: Azért mégsem ment kárba ez a nyár.

FÉRFI KETTŐ: Kárba csak a pénz megy!

FÉRFI EGY: A pénzt nem szeretem. Olyan, mint az idő.

FÉRFI KETTŐ: Pedig az idő az igazi érték, Ha elegendő időm volna, utaznék, olvasnék, többet tanulnék...

FÉRFI EGY: Söröznél is?

FÉRFI KETTŐ: Söröznék, sétálnék, beszélgetnék... Még vitatkoznék is. Például veled. De most nem tehetem, mert sietnem kell.

FÉRFI EGY: Hova igyekszel, Tisztafej? Még rengeteg időnk van!

FÉRFI KETTŐ: Alkatrészekért, Facsiga. A tervteljesítés Damoklész-kardja lóg a fejünk felett.

FÉRFI EGY: Na, akkor én is megyek!

FÉRFI KETTŐ: Hová, hová, Jó elvtárs?

FÉRFI EGY: Megmondom. Oda, ahová a király is gyalog jár.

FÉRFI KETTŐ: Amikor onnan visszajössz, azt hiszem, jobb lesz!

FÉRFI EGY: Jobb bizony. Nekiugrunk a munkának!

FÉRFI KETTŐ: És akkor mi lesz?

FÉRFI EGY: Semmi különös, Mindenki csinálja a magáét. Ha nem érdekel, akkor is megmondom: Le lesztek szarva!

FÉRFI KETTŐ: Mi ez, Facsiga? Szellemesség?

FÉRFI EGY: Á, dehogy! Kínomban mondtam...

FÉRFI KETTŐ: Ami pedig a múltat illeti, úgy döntöttem, jó lesz emléknem. Jó lesz az összehasonlítási alapba. Ha egyáltalán szükségünk lesz valami ilyesfélére. Mert ha nem tévedek, jövőre is lesz nyár, és mindenképp valamicske a miénk lesz...

FÉRFI EGY: *(valamire ráharap a zsíros kenyérben)* Jaj! *(Fogja az arcát.)*

FÉRFI NÉGY: *(fehér köpenyben jön. Lassan félhomály, munkások téblábolnak. A színpad túloldalára érve hirtelen reflektorténybe áll. A szaktekintély biztonságával mondja szövegét)* Vegyünk egy high-key eljárással készült, derűs, optimista tájképet. Tegyük a nagyítógép másolókeretébe, és állítsuk feje tetejére a világot. Világosítsuk meg a képet aszerint, hogy milyen érzékenységű filmet fűztünk a fényképezőgépünkbe. Exponáljunk... és vigyázzunk magunkra. Alkalmazzunk tankhívást. A hívási idő elteltével a hívót a doboz nyílásán át gyorsan kiöntjük, kétszer-háromszor öblítsünk tiszta vízzel, utána töltsünk belé rögzítő oldatot. Rögzítés után következik a mosás, amelynek célja a rétegekbe került káros utóhatású vegyszerek eltávolítása. Másra ne is gondoljunk. Helytelen rögzítés esetén moshatjuk ítéletnapig... Csavarjuk ezután a megszáritott filmet spulnira, és helyezzük lehetőleg egyaknás tükörreflexes pentaprizmás gépbe. Ha nincs, hát nincs... Használjuk a saját fényképezőgépünket. Amikor időnk engedi, menjünk ki a természet lágy ölére, vegyük kézbe a gépet, állapítsuk meg a helyes zársebességet, ellenőrizzük, megfelelő-e az objektív rekesz-

nyílása; és azt is, hogy ki áll a hátunk mögött. Használjuk a távmérőt és a három lépés távolságra vonatkozó jó tanácsokat. Határozott mozdulattal nyomjuk meg az exponáló gombot. Amennyiben a high-key eljárással készült fényképről már ismert derűs, optimista táj nem jelenik meg a szemünk előtt, és hibát sem a fényképezőgépben, sem az alkalmazott vegyszerekben nem mutathatunk ki, az egyetlen, amit tehetünk: jól pofon vágjuk a környezetvédelmi felelőst! Ha nincs ilyen illetékes a közelben, és még reménykedünk, mert fejünk felett nem szállt el teljesen az idő, próbálkozzunk újra és újra más felvétellel.

(Miután Férfi Négy gyorsan elhagyja a színpadot, újra teljes fény.)

FÉRFI EGY: *(leugrik a munkapadról, fogja az arcát, kirohan, aztán visszajön) Jaaaj! (Spárgát szed elő, kínlódba megköti a fájós fogát. A spárga végét egy emelő karjához köti. Hirtelen elengedi az emelő karját, az ledöndül, rándul a spárga.) Jajjj! (Alkatrészekkel tele targoncával próbálkozik. A spárgával bajlódik.)*

FÉRFI HÁROM: *(vízzel töltött vodkásüveggel kínálja) Beveszed az érzéstelenítőt?*

FÉRFI EGY: *(kiüti az üveget Férfi Három kezéből, és a fogára kötött spárgát maga után húzva a vöröskeresztes szekrényhez rohan, kivesz egy fiola orvosságot, próbálja elolvasni rajta a feliratot) Franciául tudtok-e?*

FÉRFI ÖT: Sakkozni is...

FÉRFI EGY: Na, akkor: Márs lá fránc!!! *(Felemelni a targoncát, és a csoportba verődött embereknek rohan vele. Kimegy.)*

FÉRFI HAT: *(rendezgeti a munkaasztalt) Vagy két fitying értékűt ma is dolgoztunk már...*

FÉRFI HÁROM: Amíg a gépek járnak, nyugodtan aludhat a karbantartó! *(A munkások szöszmötölnek, gunnyasztnak. A fény fokozatosan csökken.)*

FÉRFI NÉGY: *(fehér köpenyben betol egy fogorvosi széket, melyben Férfi Egy ül fájdalmas arccal, reflektortényben) Kérem, tátsa ki a száját!*

FÉRFI EGY: ÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁ!

FÉRFI NÉGY: Ne olyan nagyon, mert...

FÉRFI EGY: ÁÁÁÁÁÁÁ!

FÉRFI NÉGY: Baj lesz!

FÉRFI EGY: ÁÁÁ!

FÉRFI NÉGY: Így is baj lesz!

FÉRFI EGY: Á!

FÉRFI NÉGY: *(dühösen) Fogja be a száját! (Férfi Egy összehúzódik a fogorvosi székben.) (Fenyegetően.) Baj van! (Férfi Egy alig látszik a székben.) (Ridegen.) Agybaj.*

FÉRFI EGY: *(menekülést keresve) Segítség!!!*

FÉRFI NÉGY: Pofa be! *(Visszagyömöszöli a székbe, üti, rúgja, veri.) Látom, maga nem könnyű eset. Na majd... (Férfi Egy eltűnik az orvosi székben.) (Szennyes törülközővel törli a kezét, borbélymozdulatokkal pallja a széket.) Kérem a következőt! (Kitartóan a nézőtér egy pontjára figyel. Aztán bosszúsán a székbe dobja a törülkőt. Kitolja a széket a színpadról.)*

(Fogát spárgán magasra tartva visszajön Férfi Egy. Elismerően bámulják munkatársai.)

FÉRFI ÖT: Féltél?

FÉRFI EGY: Töletek igen. És az emberektől is. Mert ha nem tudnátok, be vagyok kerítve... Hülyékkel...

FÉRFI KETTŐ: Az orvosra haragszol? Mert nem volt kedve a foghúzáshoz?...

(Férfi Egy kiköp, farzsebéből újságot vesz elő, leül a munkaasztalra, szótlanul olvas. Társai nézik egy ideig, aztán legyintve elfordulnak tőle.)

FÉRFI NÉGY: Tegnap megismerkedtem egy csupa ész emberrel... Komolyan mondom, lexikon. A történelem például a kisujjában van... Mondta, hogy őseink több mint ezer évvel ezelőtt már itt éltek...

FÉRFI ÖT: *(valami nagyot akar mondani, de aztán jobbnak véli hallgatni)* Ááá! *(Hirtelen más jut eszébe.)* Egy focikapus lakik a házunkban. Egy emelettel lennebb. Vasárnap reggel becsengetett hozzám egy kopasz, aktatáskás férfi. Kérdi, hol lakik a focista. Mi még nem írtuk ki a nevünket az ajtóra. Mutatom neki az ajtót. Csenget. Később a szomszédom hangját hallom a lépcsőházban. „Mi van, főnök? Eladtad a meccset?” Kinézek, látom, hogy a focista megy el a kopasszal. Persze a kopasz táskája lapos. Akkor én már tudtam, hogy nem érdemes kimenni a meccsre...

(Csend. Cigaretára gyújtanak. Férfi Négy kiveszi Férfi Egy kezéből az újságot. Forgatja, beleolvas.)

FÉRFI NÉGY: Világ jó emberei, egyesüljete! Egyszer majd ezt írják ide a cím fölé. Csak-hogy ehhez is jó adag bátorság kell!

FÉRFI KETTŐ: És rengeteg jó ember!...

FÉRFI HÁROM: Ha lesz!

FÉRFI NÉGY: Na, illendő, hogy valami öröm után nézzünk. *(Körbenéz. A munkások egykedvűen szedelődzködnek.)* Naaa... Mi lesz!

(A színpalak mögött trappolva közelít a katonazenekar. Erőltetett szuszogás után rázendít, és hamisan játssza az indulót. A munkások hátat fordítanak a közönségnek. Dolgoznak. Lassan csoportba verődnek, körülülnek egy munkaasztalt. Körbejár a vodkásüveg, a nők egyike-másika minden ok nélkül nagyokat kacag és visít, mintha csiklandoznák.)

FÉRFI KETTŐ: *(az italtól felvillanyozódva)* Kezdő újságíró voltam... Akkor történt, hogy a szélesmezei Új Barázda termelőszövetkezet labdarúgócsapata bejutott az A osztályba... Önök közül egyesek talán nem emlékeznek arra, hogy az eset kisebb porfelhőt kavart kontinensünkön. Amikor a munkatervek szerint fényes nappalnak kellett volna lennie, sötétség volt, leállt a forgalom, mert fényes napokra nem volt előirányozva a kivilágítás, és a kocsik fényszóróit sem kapcsolták be a jó embernek, mert vagy nem jutott eszükbe, vagy nem kaptak felülről utasítást. Az emberek összeütköztek az utcán és az erre alkalmas helyeken, de más földi jelek is bizonyították, hogy nem mindennapi idők következnek. És voltak olyanok, akik kulcsra zárt lakásuk ajtaja mögött rosszindulatúan arról beszéltek, hogy lehet valaki a zöld-sárgák háta mögött. Mi a teljes igazság ezzel kapcsolatban? Ki tudja? Susogjanak ősszel a fáradt falevelek, és nyáron az illatosan nyújtózó mezők... És susogjon ki mit akar. Egy biztos: a szélesmezeiek megérdemelten kerültek az ország legjobbjai közé. És ők, igenis, ők, mindent megtettek azért, hogy a becsületes futball végre teret hódítson nálunk.

(Hirtelen felmegy az előteret elválasztó függöny, az első részben látott utcán ünneplő tömeg nyüzsög HAJRÁ GOLDCORN! SZÉP VOLT. FIÚK! és egyéb feliratos táblákat visznek. Zúg, lelkesen éljenez a tömeg. Léggömbök pukkannak, kavarodás. Az előtérben mozdulatlanul ülnek az asztal körül a szereplők. Kocsmában vagyunk. A pincér söröskancsókat tesz az asztalra.)

(Amikor a háttér félhomályba burkolózik.)

Hol vannak már azok a szép idők? Ami pedig a szélesmezeiket illeti, jogosan fordult feljűk az ország tekintete. Az irigyeknek külön kórházat nyitottak, és sárgasággyanúsként kezelték őket, s ne gondolják, hogy csak a focirajongók énekelték a Goldcorn-indulót... Ezt zengte az utca, a szerelmespárok a folyóparton, a melósok és a jó hangú értelmiségiek. Néhány szakaszra még ma is jól emlékszem. *(Feláll, feltűri ingujját, magához inti a cigányt, előbb halkán, aztán nekitüzesedve énekel.)*

Aranykukorica szára
Fölmászott a fára,
Mi még most sem mondjuk.
Hagy legyen elég mára!

Aranykukoricánk
Fönn a fa tetején.
Ki meri? Ki mondja,
Hogy az nincs a helyén?!

Most figyeljenek emberek! Ezt a refrént százezrek harsogták a zöld-sárga lobogók alatt.

Aranymálénk szeme.
Minden szeme csupa tűz,
Sej, de nagyon szépen
Haj, de nagyon szépen
Mindnyájunkat összefűz!

(Megismétli a refrént.)

(Az egész színpad fényárban úszik. A tömeg zöld-sárga zászlókat lobogtat és vele énekel. Férfi Kettő felugrik az asztalra, magasra tartott kézzel pattintgat, majd visszaül a helyére.)

Ez semmi! A lelkesedés, ahogyan ezt akkor énekelték, mindent felülmúlt. Ehhez öntudatos szív, tiszta tüdő és egész lelkiismeret kell. Persze a lelkesedés nem terem magától. Bizonyára tudják, hogy mindnyájan faluról jövünk. De azt nem is sejtik, hogy amikor az Új Barázda csapata bejutott az első osztályba, annak éppen a fordítottja volt az igaz. Ha olvasnak újságot, akkor bizonyára azzal is tisztában vannak, hogy az a ma is nehezen gyógyítható sárgaláz, amit közönségesen sárga irigységnek nevez a tudomány, akkor ütötte fel a fejét, amikor megkezdték a Szélesmezőre vezető autószeráda építését. A haladásnak örökké voltak kerékkötői, de megállítani azt nem lehet. Az autószeráda jóval határidő előtt elkészült. A sárgalázat még ma sem sikerült legyőznünk. A nemes cél már akkor szárnyakat adott az építőknak. Olyan időket élünk, hogy mindenkinek el kellett mennie Szélesmezőre. Magam is többször jártam arrafelé. Biztosíthatom önöket arról, hogy az autószeráda kifogástalan minőségű volt, és a falu, ahol az út véget ért, igen szépen fejlődésnek indult. Én ezt már akkor megmondtam, amikor még úttalan volt ez a falu, de az országos énekkari vetélkedő alkalmával kivívta magának az egyik első helyet. Csakis kimondottan rosszindulatú emberek agyában fogant meg a kérdés: „Mitől ilyen sokoldalú ez a falu?” Sikerei záloga állandó felvirágoztatásában rejlett. Ezt most mondom. Akkor még magam sem

láttam mindent tisztán. Nem fogják elhinni, eleinte magam is kételkedtem Kicsoda II.-ben! Gondoljanak, amit akarnak, az igazság az, hogy Kicsoda II. nem néhány koszos ezres miatt mondott búcsút fővárosi csapatának. Kicsoda II.-nek az öntözéses kukorica volt a hobbija. Egyszerűen belebolondult a virágzó mezőgazdaságba. Szeretett hajnalban kelni. Hóbortból. Hajnalban ő kapcsolta be a madarakat. Zöld-sárga mezben sűrű, de erőltettség nélküli vágóban rohant ki a mezőre, ahol szélességben sohasem volt hiány. Ilyenformán rövidesen olyan gyakorlati tér ismeret birtokába jutott, hogy négyszöges vetéssel művelt labdarúgó-pályájuk bármelyik fűszálára kapásból küldte a labdát. *(Iszik a korsóból.)* A szélesmezeiek erőlétéről csodákat meséltek. A Nagy Kampány idején a zöld-sárga trikó hetekig nem került le róluk, a villanyfényes meccsre egyenesen a harmadkapálásból jöttek, az átöltözésre szánt időt is meg spórolták. Kicsoda II. az őszi bajnokságban zsáknyi gólt rúgott, és sok zsák kukoricát tört. Mondanom sem kell, hogy az utóbbi teljesítményére volt igazán büszke. Csak a beavatottak tudják, hogy mi volt az értelme a Labdarúgó Szövetség akkori, a mérkőzéseket illető szabálymódosításainak. A Labdarúgó Szövetség a szélesmezeiek kérésére úgy döntött, hogy a mérkőzés végét jelző hármassó sipszót nem befejezőkor, hanem a kezdésnél kell fújni. Az elsőt jó hangosan. A szélesmezeiek erre a jelre indulnak a földről. A második sipszóra kezdtek a melegítést, a harmadik sipszó utáni másodpercben pedig a labda már ott táncolt az ellenfél kapujában. Helyi szokás szerint az ellenfélnek nem kellett kikotornia a labdát a kapuból. Újrakezdéskor mindig új labdát helyeztek a kezdőpontra. A vesztes csapat jól járt. Ahány gólt kapott, annyi labdát vihetett haza. Voltak, akik teherautókkal jöttek a szélesmezeiek otthonában kiírt mérkőzésekre. Kicsoda II.-ék nem sajnálták a labdákat. Tehették. Saját focigyáruk volt. És saját márkájuk: az Aranyaddide. A gólok hazacipeltetésének módszerét házi pszichológusuk dolgozta ki, a következő indoklással: 1. Ha az ellenfél a fel- és lerakodásoknál érzi a labdák súlyát, a visszavágón lélektani hátránnyal indul. 2. Az elajándékozott labdákkal az ellenfél a labdarúgást tömegsporttá fejlesztheti, saját játékosgárdát nevelget, és előbb-utóbb abbahagyta a szélesmezei játékosok elcsábítására tett kísérleteket. A tömörség kedvéért éppen csak megemlítette, hogy abban az esztendőben Szélesmezőn a kukorica átlagos magassága tizenegy méter volt. A Termés Napján otthonában játszott a zöld-sárga csapat. Nem mondok újat - ellenfelüket leradírozták a pályáról. Porhanyóssá dolgoztak minden négyzetméter pályafelületet. Edzőjük sem értette egészen a dolgot, azt gyanította, hogy a fiúk valószínűleg összetévesztették délelőtti munkájukat a mérkőzésre kapott feladatokkal. Gyomtalanításuk közben eltűntek a pályán a finom krétaporral jelölt vonalak. A tizenegyes pontot mindegyre egy szélesmezei kukoricaszárral kellett kijelölni. Később a Labdarúgó Szövetség kénytelen volt a kukoricaszár használatát szabályzatba iktatni...

FÉRFI HÁROM: Hiszi a piszi...

FÉRFI ÖT: Hagyjátok mesélni!

FÉRFI KETTŐ: *(italosan)* Mindazonáltal... felelősségem teljes tudatában kijelenthetem, hogy a Goldcorn minden idők legjobb labdarúgócsapata. Technikáját, összjátékát, erkölcsét tanítani fogják az elemi iskolában...

FÉRFI NÉGY: A tudás hatalom!

FÉRFI KETTŐ: *(részezen)* Láttam, amit láttam...

FÉRFI EGY: A hatalom... az hatalom!

FÉRFI KETTŐ: Első a munka... a munka... aztán következik... És igenis valamiben hinnünk kell... A lifitikaubertsodert begetehkatr gloderberger issz... issz isszktbgóóóó...

FÉRFI HAT: Egyesek értik ezt... És egyeseknek örökké igazuk van!

FÉRFI ÖT: *(miközben a többiek kitolják az asztalt és a székeket, a zöld zebrára áll, éles reflektorfénybe)* Nevetni fognak. Háháháhuuu! Háhá! Huhu! Há? *(Hallgatózik. Felélénkülve folytatja.)* Nevetni kell, nevetni jó, nevetni öröm. Teremtünk egy kis örömet... *(Hallgatózik. Hátranéz. Torzonborz figura áll a háta mögött. Sújja a közönségnek.)* Valaki áll a hátam mögött... De azért... háháháhuuu, kimon... *(Észreveszi, hogy a nézők mögött is áll valaki. Figyelmeztetőn integet, súgva mondja.)* A maguk háta mögött is... Igen. Igen!

VALAKI: *(erőltetve nevet)* Hah! Hah! Haha!

(A katonazenekar átveszi kacagásának ritmusát, és pattogó indulóvá erősíti. Férfi Öt és Valaki behátrálnak a sötétségben álldogáló bábok közé.)

NŐ KETTŐ: *(katonásan bemasírozik a zebrára Férfi Egy karján, aki fekete szemüveget viselő vak, fehér sétabottal. Halk zene)* Volt egyszer, hol nem volt? - egy ember. Most Csakfelmayer Péternek hívják...

FÉRFI EGY: *(félbeszakítja Nő Kettőt, tanárosan, szájbarágon mondja)* „De azok, akik nem születtek arra, hogy a sikeres munkához szükséges lelkiállapotot önmagunkban elő tudják idézni; vagy nem sajátították el elég fiatalon, vagy bármely okból a vallásban vagy a filozófiában nem találtak arra az erőre, mellyel saját tehetetlenségüket ellensúlyozni tudnák, tudatos erőfeszítéssel még mindig megtanulhatják, hogy érhetik el az életben a legjobb eredményt. Eközben megvilágosodik előttünk, amit azelőtt rejtélyesnek tartottak.”

NŐ KETTŐ: Csakfelmayer Péter jó ember.

FÉRFI EGY: „Vannak még egyéb fejlett és észrevétlen módjai annak, hogy az ember a bal-siker akarásának áldozatul essék. A befelé és kifelé élő típus majdnem egyaránt fogékony ezekkel szemben. Se szeri, se száma például azoknak, akik szántszándékkal olyan munkát vállalnak, amely tehetségüknek csak csekély hányadára tart számot, és akik aztán könnyörtelenül hajszolják és fárasztják magukat haszontalan részletek elvégzésével.”

NŐ KETTŐ: Csakfelmayer Péter ügyes ember.

FÉRFI EGY: „Azt mondtuk az imént, hogy a relativista nem látja a fáktól az erdőt. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy sohasem tud az egésznek, a világ egységének a felfogásáig eljutni. Az élete csupán töredék, részek közt játszódik le: a szakember korlátait építi maga köré. Érthető tehát, ha azt látjuk, hogy a szaktudományokban sok a relativista, hiszen a szaktudományok felvirágzása maga is a relativizmus eredménye.”

NŐ KETTŐ: Csakfelmayer Péter rendkívül okos ember.

FÉRFI EGY: „A konkrét történelmi folyamatokban maguk a tények olyan gyakoriak és szembe-tűnők, hogy egyetemes sorsuk az összes mozzanat részletekbe menő feltárása nélkül is világosan látható. »Nem tudják, de teszik« mondta Marx egy alkalommal az emberek társadalmi aktivitásáról.”

NŐ KETTŐ: Szeretünk téged, Csakfelmayer Péter!

FÉRFI EGY: „A tárgyiassági komplexusok belső mozgalmassága, egymásra gyakorolt kölcsönös anyagi hatásaik; kölcsönhatásaik stb. létrehozzák azt, amit rendszerint oksági folyamatnak nevezünk, mégpedig abban a formában, ahogyan ezt ma már általánosan elismerték, mint olyan - többnyire igen sokrétű és bonyolult - kölcsönhatások irreverzibilis folyamatát, amelyeket gondolatilag a statikus valószínűségek formájában szoktunk tudatosítani.”

NŐ KETTŐ: Csakfelmayer, ó, ne hagyj el bennünket! *(Karon fogja a vakot, és bekíséri a sötétben ácsorgó tömegbe.)*

NŐ HÁROM: *(bejön a zebrára)* Egyszer csak bemondja valaki a rádióban, hogy földünk lakossága két és fél milliárd nő és majdnem ugyanannyi férfi. És tárgyilagos hangon, ahogyan a megfellebbezhetetlent szokták tudomásunkra hozni, azt is tudatja velünk a bemondó, hogy, sajnos, már csak minden húszmilliomodik emberszabású élőlény ember. Csodálkozva kapjuk föl majd a fejünket, és rohanunk házi komputerünkhöz, hogy ellenőrizzük az adatokat. Az elektronikus számítógépeket gyerekjáték lesz kezelni, és mindenféle adatbankkal gombnyomásra teremtünk kapcsolatot. Ilyenformán bárkinek könnyű lesz megbizonyosodnia arról, hogy a rádióbemondó nem tévedett. Ha marad bennünk valami icike-picike kétely... Különben akármikor, már most bizalommal megkereshetjük a szociológust, a teológust, a politológust, az ontológust, a biológust, a... *(Lassan besétál a tömegbe.)*

FÉRFI KETTŐ: *(feltolakszik a zsúfolt trolibuszra, végigküzdi magát a belsejében, leszáll az első ajtón. Leül egy padra. Halk, csúfondáros katonazene szól.)* Mi a fene történik itten?

NŐ NÉGY: *(valamiféle egyenruhában mellé ül)* Rosszul van?

FÉRFI HAT: *(ugyanolyan egyenruhában elsétál a pad előtt. Gyűlölettel)* Ember az ilyen?

(Egyenruhások téblábolnak a színpadon. Az utca közepén kerek dobogón farmernadrágos, pólóinges civil irányítja a forgalmat; az előtérben két civil gumibottal felszerelve áll és figyel a lassan megvilágosodó színpadot. Belépő bábuk is egyenruhában.)

NŐ NÉGY: *(kigombolja Férfi Kettő ingét, legyezgeti)* Ugye, távoli kicsi faluból jöttél? És azt hiszed: biztosként könnyebben élhatsz? Végy mély lélegzetet. Nyugodj meg, mindjárt rendbe jössz...

FÉRFI KETTŐ: *(rosszullétét magyarázva)* Kissé szédülök. Mintha tótágast állnék! *(Nő Négy támogatásával eltűnik a tömegben.)*

KISLÁNY: *(ugyancsak egyenruhában és nagyon lelkesen)* Ma már nem elégedhetünk meg a szennyeződés különféle módozatait tiltó táblákkal. Vigyázat, minden szennyeződhet! Veszély fenyegeti a fényt, ha sötétséggel szennyezzük, a bársonyos sötétséget, ha unos-untalan fénnel piszkítjuk. Szennyeződnek vágyaink, koszosodnak gondolataink. Az egyszerűséget belepíri a bonyolultság pora, az igazságot a hazugság. Állítsunk tiltó táblákat a következő szövegekkel: Szennyes gondolatokat papírra és az éterbe szórni büntetés terhe alatt szigorúan tilos! Az üres szavakat hangoztatókat a törvény bünteti! Tisztaságban, tiszta álmod / Tiszta lesz lelkivilágod! Terven felül született gondolataid raktározása könyv alakjában vagy más formában szigorúan tilos, mivel erjedés okozója lehet! Ne lépj ismeretlen kifejezési formába! Vigyázz mozdulataid tisztaságára! Tekintetteddel ne piszkold be a nőket! Ne lelkesedj a padlóra! És még egy jó tanács: Vigyázzunk! A felirat nélküli helyek erősen szennyeznek a feliratokat. Különben, is akarunk ellenére folyton piszkosul a világ!

(A katonazenekar indulójának ütemére rendezetten jönnek-mennek a szereplők; aztán sorokká rendeződnek, és helyben járva, a közönségnek háttal vonulnak az utcán. A térválasztó függöny hirtelen eltakarja őket, jóleső csönd terül a színpadra. A függönyön egy városszéli ház udvara látható.)

FÉRFI KETTŐ: *(bejön fáradtan, maga előtt tol egy fonott karosszéket. Belefekszik)* Rózsi! Rózsi!

NŐ EGY: *(a kertből válaszol)* Mi az, bikának jöttél?!

FÉRFI KETTŐ: *(erőltetett jópofasággal)* Mit kapok, nyuszikám? *(Csend.)* Rózsi!

(Nő Egy jön a kertből piros-tarka, duzzadt emlőjű tehénként. Végigvonul a színpadon. Férfi Kettőhöz dörgölőzik. Elbődül)

FÉRFI KETTŐ: *(ijedten)* Istenem, most mitévő legyek?!

NŐ EGY: *(ridegen, rendreutasítóan)* Ne tedd magad! *(Sértődötten bemegy a konyhába.)*

FÉRFI KETTŐ: *(újságot vesz elő, lapozgatja)* A Kárpát-térségből fokozatosan kiszorul a hűvös levegő. És helyébe délnyugati, magassági széllel... mi az isten! Magassági széllel melegebb légtömegek érkeznek. *(Felkapja a fejét, kiszól a konyhába.)* Rózsi! Rózsi!... Hallod, Rózsi?!

NŐ EGY: *(bejön fürdőruhában, divatbabák járásával)* Az embernek percnyi nyugta sincs tőled: mi bajod már megint?

FÉRFI KETTŐ: Rózsi, mondd csak, merre van nálunk délnyugat?

NŐ EGY: Délnyugat?

FÉRFI KETTŐ: Holnap onnan kapjuk majd a meleget...

NŐ EGY: Mit kapunk? Hát neked nem tetszik, ami van... *(Körbejárja a férfit, kacérkodik, de az nem figyel rá. Sértődötten kimegy. Onnan hallatszik a hangja.)* Pistike, magyarázd meg apádnak az égtájakat!

PISTIKE HANGJA: Elöttem van észak, hátam mögött dél, balról a nap nyugszik jobbról a nap kél!

FÉRFI KETTŐ: *(betájolja magát. Folytatja a hangos olvasást)* Ma kevés helyen lesz napsütés. *(Fölnéz az égre, ledobja magáról az inget. Napfürdőzik.)* Futó eső, zápor várható. Mérsékelt, változó irányú szél... Rózsi! Gyere ki azonnal!

NŐ EGY: Hagyjál már! Van nekem elég dolgom...

FÉRFI KETTŐ: Gyere, igazán...

NŐ EGY: *(bejön lábost fogva, a második műszakos nők fáradtságával)* Mi van?

FÉRFI KETTŐ: Nézz fel! Figyeld az eget! Mit láatsz?

NŐ EGY: *(forgolódik)* Mit lássak? Nem látok semmit!

FÉRFI KETTŐ: Felhőt?

NŐ EGY: Ne marhászkodj, ragyogóan kék az ég!

FÉRFI KETTŐ: Hát akkor éppen jól van. Már azt hittem, hogy megint melléfognak az újságban...

NŐ EGY: *(nem érti, mitől van szó, dühös)* Idefigyelj, Jenő! Velem nagyon megjáród egyszer. Hozzád vágok valamit! *(Fenyegetően emeli a lábast.)* Nemsokára kéred a vacsorát. Tudod, mit kapsz? *(Körbejárja a férfit, csípőre tett kézzel, harciasan.)* Nem kapsz semmit! *(Diadalmasan kivonul.)*

FÉRFI KETTŐ: *(pillantásával követi, meglátja benne a nőt)* Maximális hőmérséklet. A hőmérséklet maximális! *(Kirohan a konyhába.)*

(Visítás, kacagás, tülekedés hangja hallatszik)

NŐ EGY: Ne bolondozz, te... Látja a gyerek. Megcsaplak... *(Pofon csattan.)* Mondtam, hogy megcsaptak...

(Férfi Kettő jön, fogja az arcát.)

FÉRFI EGY: *(bejön)* Jó napot! Hogy van, szomszéd?

FÉRFI KETTŐ: Vajon?...

FÉRFI EGY: Valljon, aki lopott! Mi újság?

FÉRFI KETTŐ: Nem sok. Olvasta?

FÉRFI EGY: Mit?

FÉRFI KETTŐ: Újabb légtömegek jönnek. Ami volt, az kiszorul...

FÉRFI EGY: Most éppen jó időnk van!

FÉRFI KETTŐ: Kiszorul ez is...

FÉRFI EGY: *(elveszi az újságot. Olvassa.)* A délnyugati magassági széllel melegebb légtömegek érkeznek... Honnan?

FÉRFI KETTŐ: Délnyugatról.

FÉRFI EGY: Ez a mai újság?

FÉRFI KETTŐ: Az előbb hozta a postás.

FÉRFI EGY: Nincs itt valami tévedés?

FÉRFI KETTŐ: Tévedés? Hova gondol?

FÉRFI EGY: Néha elő szokott fordulni...

FÉRFI KETTŐ: Nálunk?

FÉRFI EGY: Néha.

FÉRFI KETTŐ: Soha.

FÉRFI EGY: Olykor...

FÉRFI KETTŐ: Kizárt dolog...

FÉRFI EGY: Gondolkozzunk...

FÉRFI KETTŐ: Kinek lesz az jó?

FÉRFI EGY: Maga mit gondol?

FÉRFI KETTŐ: Miről?

FÉRFI EGY: Amiről jólesik.

FÉRFI KETTŐ: A jövőről?

FÉRFI EGY: A jelenről is.

FÉRFI KETTŐ: S a múltból?

FÉRFI EGY: Arról is.

FÉRFI KETTŐ: Azt minek?

FÉRFI EGY: Nehéz ember maga, szomszéd. Bezzeg az újságot, azt meg tudja kritizálni!

FÉRFI KETTŐ: Nem jól tettem?

FÉRFI EGY: Változó időket élünk!

FÉRFI KETTŐ: Maga mondta!

FÉRFI EGY: Komolyan kell venni a dolgokat!

FÉRFI KETTŐ: Tökéletesen igaza van. Ha lehet, vegyünk komolyan.

FÉRFI EGY: Jól mondja, szomszéd.

FÉRFI KETTŐ: Maga is szépen mondta. De beszélgettünk éppen eleget. Pá magának. *(Leül, lapozgatja az újságot, Férfi Egy elmegy.)* Rózsi! Ezt hallgasd meg, Rózsi! Adok régi gondolatokat olcsón, hirtelen elhatározást, messze látszó kitekintést, friss újságot egybekötve, alig használt fixa ideát, rugalmas nézőpontokat és egyebeket... Hosszú utca, telefon egész nap. Szóval mennek ezek is.

PISTIKE HANGJA: *(nyekeregve)* Most őszi időben azonban a természet egyik legszembe-tűnőbb jelensége az, hogy az erdők és mezők tollas lakóinak nagy része messze útra indul...

FÉRFI KETTŐ: *(nyújtózik)* Rózsi! Hallod, Rózsi! Mennek a jómadarak...

NŐ EGY: *(a konyhából)* Gyertek vacsorázni! Gyertek vacsorázni! Hányszor mondjam?

FÉRFI KETTŐ: *(feláll, ásít)* Háromszor, Rózsi! Háromszor, mert harmadik igazság is van. Az lesz a mi igazságunk...

NŐ EGY: *(belép, követelődzőn)* Gyertek már vacsorázni!

FÉRFI KETTŐ: *(vigyorogva indul)* Na, mit mondtam?! *(Üres szin. Étkezés hangja. Csörömpölés. Idegesen, szalvétával törölve arcáról az ételmaradékot.)* Hányszor mondtam, hogy nem szeretem a káposztát?! Nem szeretem, mert bűdös... Mert katonaemlékü... Mert nem bírja a gyomrom!

NŐ EGY: *(kintről)* Mindig csak én álljak sorba? Mindig csak én?

FÉRFI KETTŐ: *(kivárva)* Nem szeretem az üres locsogást. Gondolkozz, légy szíves, gondolkozz! *(Kínos csönd.)*

NŐ EGY: *(bejön pongyolában)* Egy jó szavad sincs hozzám. Mindig csak hallgatsz!

FÉRFI KETTŐ: *(kivárva)* Mások meccsre járnak vagy halászni...

NŐ EGY: A gyermekhez örökké nekem kell fölkelnem...

FÉRFI KETTŐ: *(kivárva)* Megszokhattad volna már, hogy a rendet szeretem. Tele van a lakás szerteszt dobált holmival. Szedd már végre össze a hajcsatjaidat!

NŐ EGY: Anyád egyszer sem maradt délutánra...

FÉRFI KETTŐ: Mindent a magam erejéből akartam! Mindent.

NŐ EGY: Kényelmes vagy!

FÉRFI KETTŐ: Elhagyod magad!

NŐ EGY: Végy példát Ikszről!

FÉRFI KETTŐ: Ikszné sohasem panaszkodik!

NŐ EGY: Hagyj békén! Hagyj békén már!

FÉRFI KETTŐ: Mondd, mi lenne, ha végre egyszer logikusan gondolkoznál?! Mi lenne! *(Csend.)*

NŐ EGY: *(beül a karosszékre)* Látni sem akarlak!

FÉRFI KETTŐ: Szeretlek, Rózsi!

NŐ EGY: Hagyj békén!

FÉRFI KETTŐ: Szeretlek, mint napfényt a kertek...

NŐ EGY: Ül le magadnak!

FÉRFI KETTŐ: Imádlak!

NŐ EGY: Hülye Jenő vagy! Én pedig egy hülye nő!

FÉRFI KETTŐ: Komolyan mondom, hidd el, szeretlek!

NŐ EGY: Komolyan mondom, hidd el, utállak!

FÉRFI KETTŐ: Nem tudok nélküled élni!

NŐ EGY: Nem tudok veled élni!

FÉRFI KETTŐ: Édes vagy!

NŐ EGY: Marha vagy!

FÉRFI KETTŐ: Haragos virág vagy!

NŐ EGY: Paplanfejű!

FÉRFI KETTŐ: Rózsa!

NŐ EGY: Mamlasz!

FÉRFI KETTŐ: Az igazat mondd!

NŐ EGY: Unalmas vagy, mint a vastag könyvek!

FÉRFI KETTŐ: Gyönyörűm!

NŐ EGY: Szánalmas alak!

FÉRFI KETTŐ: Pávaszép!

NŐ EGY: Pipogya!

FÉRFI KETTŐ: A lábad nyomát is megcsókolom!

NŐ EGY: Hozzám ne értj!

FÉRFI KETTŐ: Ölni tudnék érted!

NŐ EGY: Akaszd föl magad!

FÉRFI KETTŐ: Úgy is kívánlak!

NŐ EGY: *(csodálkozva)* Tényleg?

FÉRFI KETTŐ: Most... Mindig!

NŐ EGY: És mire vársz?!

FÉRFI KETTŐ: Remegek érted!

NŐ EGY: Gyere már, te málé! *(Felkel a székből, kifelé indul.)* Utána még beszélgethetünk...

(Csend. Miközben az elválasztó függöny felmegy, Férfi Kettő csikos ruhát ölt, nehézkesen leül a székre. Bejön a vizsgálóbíró, cigarettára gyújt, sétál. Férfi Kettő mozdulatlanul ül, a lába elé néz.)

FÉRFI NÉGY: Szóval maga az, aki rugdosta a feleségét? *(Csend)* Miért? *(Csend)* Mikor? *(Csend)* Hogyan? *(Csend)* Miért?! Miért?! Miért?!

FÉRFI KETTŐ: Nem mocskoltam be a kezem egy bűdös kurvával!

(Bejön egy ór, elvezeti. Átvezeti a tömegben, visszajönnek. Férfi Kettő hirtelen a mellére üt, két ujját megpökdösi, és felcsípi vele a bolhát, körmei között szétlapítja.)

FÉRFI NÉGY: *(ül a karosszékekben. Fogadja az előállított foglyot)* Előre megfontolt szándékkal, különleges kegyetlenséggel fehér bolhát ölt. Mivel indokolja tettét?

FÉRFI KETTŐ: Nem szeretem a bolhákat.

FÉRFI EGY: Miért?

FÉRFI KETTŐ: Ki nem állhatom őket!

FÉRFI NÉGY: Miért?

FÉRFI KETTŐ: Mert ugrálnak, mert csípnek, mert szívják a vérünket.

FÉRFI NÉGY: Miért?

FÉRFI KETTŐ: Mert ingyenélők, törtető, befurakodók, gátlástalanok. Mindenütt ott vannak. Róluk beszélünk szabadidőben, róluk olvasunk az újságokban, őket látjuk a tévében.

FÉRFI NÉGY: Miért?

FÉRFI KETTŐ: Mert állandóan pofáznak... Mert ujjal sem szabad hozzájuk nyúlunk Mert mindig ők kerülnek ki győztesként összecsapásainkból.

FÉRFI NÉGY: Válaszoljon: miért tette?!

FÉRFI KETTŐ: Mert örökké ünneplőben járnak, a nyakkendő le nem esik róluk.

FÉRFI NÉGY: Térjen a tárgyra.

FÉRFI KETTŐ: Mert pofátlanul elvárják a tapsot tőlünk! Mert már nagyon elszaporodtak! Megtiltanak mindenféle vakaródzást! Mert nagyapámnak van egy mondása: vesszen az ellenségünk!

FÉRFI NÉGY: Nem akármilyen bolha volt, jól látta!

FÉRFI KETTŐ: Csípett, hát jól odasóztam neki! És ha még látok egyet, ismét odasózok neki. Ki nem állhatom - ha cukorporos is - a bolhát!

NŐ KETTŐ: *(fehér köpenyben, bejön a vádlott kórlapjával, hangosan olvassa)* Jó Jenő, harminckilenc éves lakatos, alapjában véve egészséges. Mellbősege 110/111. Szaporán lélegzik. Vérnyomása 16/8. Enyhén emelkedő tendenciát mutat. Gerincbántalmi, kezdődő gyomorfekélye, fokozódó süketülése nem akadályozzák munkájában. Idegállapota labilis. Az agyröntgen-vizsgálat kimutatta, hogy a koponyájában többek között háromnegyed kilós fenyőfatuskót hord. Műtéti beavatkozásra nincs szükség: felmorzsolódik magától.

FÉRFI NÉGY: *(a háttérből)* Megfigyelése felesleges...

(Férfi Kettő miközben kifelé indul, leveti a csíkos ruhát. A többi szereplő az ellenkező oldalon kimegy.)

NŐ HÁROM: *(bejön, Férfi Kettő útját állja)* Bevittük, és gyorsan megoperálták...

FÉRFI KETTŐ: Fölnyitották és visszavarrták?...

NŐ HÁROM: Persze, persze. Fölnyitották...

FÉRFI KETTŐ: Fájdalmat nem érzett?

NŐ HÁROM: Nem lehet gyomorfekély...

FÉRFI KETTŐ: Persze, hogy nem...

NŐ HÁROM: Diétáztatni kell.

FÉRFI KETTŐ: Igen? És miét fájlalja?

NŐ HÁROM: Semmijét.

FÉRFI KETTŐ: Szóval csak megnézték?

NŐ HÁROM: Igen. Most pedig vidáman járkál, örül annak, hogy könnyű volt a műtét.

FÉRFI KETTŐ: Ő még nem tudja?...

NŐ HÁROM: Azt hiszem még nem. Mondom, hogy jókedvű...

FÉRFI KETTŐ: Nemsokára elmegy.

NŐ HÁROM: El. *(Kimegy.)*

FÉRFI KETTŐ: Pedig milyen jó asszony volt.

(Bejön Nő Egy megöregedve. Nézik egymást, lassan összeölelkeznek. Mentőautó szirénázik hátul, végig az utcán. Behoznak egy koporsót. Rajta messziről látható felirat:

PISTIKE.

Temetés. Fekete köpenyt hoznak a szülőknek a gyászba öltözött rokonok.)

FÉRFI EGY: Vigyáztatok volna jobban!

FÉRFI KETTŐ: Hogyan?

NŐ NÉGY: Neveltétek volna sírósnak, nyavalygósnak, üvöltősnek!

NŐ EGY: Tűrőnek, szelídnek, megmaradónak neveltük!

FÉRFI NÉGY: Neveltétek volna követelődzőnek, asztalt döngetőnek, önmagáért is kiállónak!

FÉRFI KETTŐ: Bizakodónak neveltük.

FÉRFI ÖT: *(Brassai-szakállal, a sír fejénél)*

„A tudatlanok és védtelenek elnyomásától,
A szabadság elleni ármányoktól,
A nagyravágyás nyilvános és alattomos küzdelmeitől,
Az irigység rágó férgétől,
A hidegségtől és részvétlenségtől,
A fejetlenségtől és
A kényuraságtól
Ments meg, Uram, minket!

FÉRFI EGY: *(feldúltan Férfi Öt helyére áll)...* Mi most a fiút temetjük; a gyermeket, az élet folytatását. Reményünk egy darabját temetjük most veled, s nincs olyan ember, aki halálloddal ne veszített volna. Korán végezzed futásodat, kicsi barátunk...

(Férfi Kettő kitepi magát a rokonok gyűrűjéből, lassan végigbotorkál a néptelen utcán. A gyászolók lassan elvonulnak. Az utca sötét oldalán tér vissza, felül a vonatra. Utazik. Vonatfütyty, fékcsikorgás. A kocsi lépcsőjéről végignéz a fogadására az állomáson összegyűlt rokonságon. Lelép a vonatról.)

(Székely harisnyában, bajuszosan.) Aztán megismered-é apádat?

FÉRFI KETTŐ: Kicsinyként igen! *(Összeölelkeznek. Nézik egymást. Aztán sorra kezet fog a rokonokkal, öleli, forgatja, vizsgálja őket.)*

FÉRFI EGY: Mit csinálsz, fiam?

FÉRFI KETTŐ: Keresem rajtuk a soknyelvű feliratot!

FÉRFI EGY: Találtál-e vajh egyet is?

FÉRFI KETTŐ: Egyet találtam, de az nem az volt!

FÉRFI EGY: Hanem miféle?

FÉRFI KETTŐ: Biza egynyelvű. Azt is a munka nehéz nyelvén rótták...

FÉRFI EGY: Mi azt is szépen beszéljük, fiam!

FÉRFI KETTŐ: Úgy kell nekünk!... *(Felugrik a vonatlépcsőre)* Most pedig ide hallgassanak, emberek! Тянуть рукоятку только в случае опасности. Ne tirer la polignee qu'en cas danger, tout abus sera puni. Handgriff nur bei Gefahr ziehen Jeder Missbrauch wird bestraft. Tirare la maniglia solo in caso di pericolo. Ogni abuso verra punito. Trageți mînerul numai în caz de pericol. Orice abuz va fi pedepsit.

FÉRFI EGY: *(a rokonok álmétkodása közepette)* A hatodikon nem tudsz?

FÉRFI KETTŐ: Nincsen hatodik!

FÉRFI NÉGY: *(állomásfőnöki sapkában tiszteleg)* Să trăiți!

FÉRFI EGY: Jól van. Ha az ötödik után nincs semmi, akkor megkeressük az első előtt. Valahol csak lennie kell annak is...

FÉRFI KETTŐ: Ez idáig otthon voltunk benne. Csakhogy: Ogni abuso verra punito!

FÉRFI EGY: Deákul szóltál, édes fiam?

FÉRFI KETTŐ: Vonatul, édesapám. Jeder Missbrauch wird bestraft!

FÉRFI EGY: Ezt mi is tudjuk már, fiam! Hát a többit tudod-e?

FÉRFI KETTŐ: Még fütyülni is.

(Éles mozdonyfütyty. A vonatablakokban sorra villanó fények és a kerekek kattogása jelzi, hogy a szerelvény folytatja útját. Hirtelen éles fény világítja meg a néptelen utcát. Mentőautó szirénázik. Lassan, szomorúan eloldalognak az emberek Férfi Kettő mellől.)

FÉRFI HÁROM: *(bejön, fűzőld takaróval borítja a koporsót, sírkövet állít, amelyen jól láthatóan ez áll:*

JÓ RÓZA

ÉLT EGY KEVESET

(Vési az utolsó betűket) Jó lesz?

FÉRFI KETTŐ: *(odamegy, nézi, mit csinál a betűvéső)* Írja oda az én nevemet is!

FÉRFI HÁROM: Mit írjak?

FÉRFI HÁROM: Mit írjak?

FÉRFI KETTŐ: Írja oda: Jó Jenő. Meghalt a felesége után pontosan egy évvel!

FÉRFI HÁROM: Ne bolondozzon!

FÉRFI KETTŐ: Én a születésem idejét és helyét pontosan nem ismerem, de a halálom óráját megválaszthatom.

FÉRFI HÁROM: Írjam a dátumot?

FÉRFI KETTŐ: Írja! Szavatartó ember vagyok. Az élet szolgálja vagyunk, a halál urai lehetünk.
(*Kifizeti a betűvést*)

(*A katonazenekar gyászindulót játszik. Köd ereszkedik az utcára. A magasból lépcső ereszkedik le. Előtte rendőr, rövidre vágott angyalszárnyakkal. Elállja Férfi Kettő útját.*)

FÉRFI NÉGY: Nem fogad!

FÉRFI KETTŐ: Várok.

FÉRFI NÉGY: Odébb!

(*A katonazenekar friss indulóba kezd. A lépcső tetejéről kifogástalanul öltözötten; vidáman jön lefelé Férfi Egy.*)

FÉRFI KETTŐ: Úristen! Semmit sem változtál!

FÉRFI EGY: Mi járatban, Jenőkém! Mi járatban?

FÉRFI KETTŐ: Világosságfelelős vagyok a szövetkezetben. Könnyíts egy kicsit a dolgomon. Add meg, hogy fényeskedjék nekünk is mindörökké...

FÉRFI EGY: Ó, te Jenő! Te Jenő! Még mindig olyan kicsi hülye naiv ember vagy. Hát azt hiszed, olyan nagy az én hatalmam?! Különben is Péterre tartozik. És Pálra. De Antinak is tudnia kell róla.

FÉRFI KETTŐ: Mi lesz velünk?...

FÉRFI EGY: Ne keseregj. Találunk majd egy kiskaput a világosságnak is. Nézz fel hozzám... Mondjuk holnap.

FÉRFI KETTŐ: Miként jutok be hozzád? Tegnap még fehér ruhás angyalok vigyáztak rád...

FÉRFI EGY: Á, te Jenő! Te Jenő! Ezen nem múlik az idejű cukorrépatermés. Itt mindig angyalok állnak. Időnként visszanyírjuk a szárnyukat, különben ide-oda repdesnek. Na és megtanítottuk őket tisztelegni.

FÉRFI KETTŐ: Úristen, de hiszen ezek kisportolt férfiak!

FÉRFI EGY: Változnak az idők, Jenőkém! Jaaa! És a szárnyasokat elég nehéz tisztelegni tanítani! Na, szevasz! Ölelek. És puszi! (*Fellép a trolibuszra, a rendőr tiszteleg, eltűnik a kocsijében.*)

FÉRFI KETTŐ: (*előrejön a zöld zebrán*) Van még néhány hónapom, órám, percem. Mihez kezdjek? Kezdek új időszámításba? Nem érdemes, hiszen nem valószínű, hogy kereszten végzem. Tudom, mikor fogok meghalni, annyit tehetek, hogy visszaszámolom az életem. A semmibe indulásig van még néhány hónapom, hetem, napom. Mondjuk, hogy most éppen hétéves vagyok. Ülök az első osztályban, az első padban. Kicsit kopaszodó, ráncolt homlokú, rövidlábú gyermek vagyok, a fülemben szörpamacsok, naponta frissen borotvált arcom nyúzott az alvatlanságtól, a kezdődő veseelégtelenségtől, a gyomorbaajtól, a csúztól, a prosztatabántalmaktól, szemem fekete karikás...

NŐ HÁROM: *(tanító nénisen, kolléganőjéhez)* Milyen karikás szemű ez a gyermek!

FÉRFI KETTŐ: *(leveti fekete nagykabátját, kalapját, iskolásruhában, rövidnadrágban, kisfiús esetlenséggel odaszalad a tanító nénijéhez, játékosan a szemébe néz, pajkosan körbejárja)* Lapos fenekű! *(A nők mosolyognak, mintha nem értenék, mit mondott a kisfiú).* Mutasd meg az ágyban, hogy mit tudsz!

NŐ NÉGY: Milyen szép, pajzán kisfiú!

FÉRFI KETTŐ: *(tátva maradt szájú tanító nénijét otthagya, annak kolléganőjéhez ugrik, tenyérrrel hirtelen mindkét mellét megemeli)* Tartsd magad, cicamica!

NŐ HÁROM: *(vihogva)* Menj szépen játszani!

FÉRFI KETTŐ: *(kunyerálva)* Adj egy huszonötöst. Innék egy sört a fiúkkal. *(Nézik a tanító nénik, csodálkoznak. Legyint, otthagya őket. Sétál a városban. A bábuk fejjel lefelé lógnak. Maga is kézállásba áll, átmegy a bábuk között. Lábra áll, visszatér a színpad előterébe. Lányok jönnek szembe vele. Beléjük köt.)*

NŐ KETTŐ: Nem fér el a bácsi?!

FÉRFI KETTŐ: Ölbe! Az öledbe akarok... A dididre akarom hajtani a fejemet,

NŐ KETTŐ: Hihihih! Bezsongott a bácsi!

FÉRFI KETTŐ: *(továbszétálva)* Holnap már csak hatéves vagyok, aztán öt, aztán négy, egy... És eljön majd az ideje, hogy magamban ülök, durcásan nézek magam elé, órákig tart a bánatom, néha percekig, hirtelen elborít valamely nosztalgikus emlék, amit az anyaméhből hoztam magammal, elszorul a szívem, könnytől csillog a szemem, szaporán pillogtatok, lekókadtt fejjel várom a végtelen végét, reggel az estét, éjszaka a reggelt. Éhes vagyok, kiáltom olykor. És adnak ennem. Hirtelen fellököm a tejes bögrét. Nem kell! Ordítom torkom szakadtából. Toporzékolok, az élő fába is belekötök. *(Toporzékol, vetkőzik. Csecsemőöltözékben rúgkapál, odacsinál. Nők jönnek, betolnak egy ágyat, amelyen jókora pólya van. Lefektetik, tisztába teszik.)* Tisztába tesznek. Rettenetesen szégyellem magam. A mindenfelé kidagadt kék ereimet, hervadt micsodámat, a pöttyedt ráncos bőrt a testemen, a szőrös lábamat. Egyre többet alszom. Az étel nem érdekel, gyűröm magamba. *(Óriási cuclis üveget hoznak, szoptatják, gügyögnek neki, közben tapogatja a nőket.)* Így öregszem bele a pólyába. Remegve fekszem, ordítani van kedvem. *(Gyermek módra sír.)* Fájt valamim. Tudja a fene, mi fáj? Azt hiszem, az egész testem, minden öreg csontom. Nem kell dudli! *(Kiköpi.)* Nem kell az injekciós tű, az alultáplálás. Nem kell a tej, nem kell a vér! Nem kell a glukóza. Nem kell a hazugsággal tele levegő! Hagyjatok aludni! Nem a magam elhatározásából jöttem erre a furcsa világra, de tudom, hogy a magam elhatározásából távozhatom innen. Kijelöltem a magam idejét. Megkezdtem a visszaszámolást: 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0. Vége. Csend. *(Felemelkedve.)* Ha tehetném, a zérót egymás után kétszer is kimondanám...

(Megbolydul a színpad, emberekkel tele az utca. Feliratos táblákat hoznak:

MA INDUL AZ ÚJ IDŐSZÁMÍTÁS!

VILÁG JÓ EMBEREI, EGYESÜLJETEK!

NE VÁGJUNK KI MINDEN FÁT!

Ütemesen masírozik, pattogó indulót játszik a katonazenekar. Férfi Kettő kapkodva szedi magára levetett ruháit, visszaváltozik középkorú férfivá.)

(A tömeg előtt.) Szívemben gyertya ég, agyamban képlékeny mikroprocesszor lüktet hangtalan, hajszálaim kozmikus laboratóriumok, két megvakult fénykibocsátó dióda a szemem, nyomtatott áramköreim lejáratott szavaktól oxidálódtak.

Megfordult, súlytalan a világ,
Költők lebegnek légüres térben.
Rám csapták a budiajtót.
Helyembe jött, s most mégis, előttem jár a fiam.
Merre hagytam a halálom?
A végére képzeltem.

Ha egyszer majd megáll az idő, megfordul, és visszafelé folyik a Duna, bő lére engedett zavarosságunkat elnyeli forrása. Európa megduzzad akár egy fürdőszivacs, és a kiszikkadt tenger fenekén öregember-ráncosra reped az iszap. Hajók koccannak a Fekete-erdőben, a forrás partjain nagy hajú Strauss-együttes játszik valamiféle nosztalgikus-keringőt és a vizák fehér ikráikat táncoltatják a szaporodó örvényekben. Elektronikus óraként süllyedünk egyre lennebb, víztiszta kijelzők alá menekülünk, amelyeken egyre nagyobb időközökben kirajzolódnak pontos időt mutató buborékaink. Néha azt hisszük, vége. *(Elgondolkozva)* Pedig a java még hátra van...

(A szereplők hátat fordítanak a nézőknek. Döngve-dübörögve masírozik, fortissimót játszik a katonazenekar. Integetve, ujjongva fogadják. Férfi Kettő szoborként áll, kitartóan nézi a közönséget.)

Lassú függöny